

Suomen Turku

ÅBO, VAR STAD

N:o 1 — 1964

1: —

JULKAISIJA - UTGIVARE: TURKU-SEURA, ÅBO-SAMFUNDET r.y.

MALMSJÖ

pohjoismaiden suurin pianotehdas
120 vuotias (1843 - 1963)

Johan Gustaf Malmsjö; Malmstö-pianotehtaan perustaja; syntyi ja kasvoi Skänässa. Hän osoittautui jo varhain musikaalisesti poikkeuksellisen lahjakkaaksi. Oltuaan aluksi kuusi vuotta Lundissa puusepän töissä hän päätti yhdistää työnsä ja harrastuksensa siirtymällä pianorakennusalaalle. Ensimmäiset oppinsa Malmstö sai eräältä malmölaiselta pianorakentajalta. Myöhemmin hän jatkoi Kööpenhaminassa Marschallilla, joka

oli siihen aikaan Pohjolan huomattavin pianorakentaja. Siellä hän työskenteli seitsemän vuotta opetellen ammatinnsa alusta alkaen, ja palattuaan ammattimieheksi kotimaahansa hän rakensi vuokraamassaan verstaassa Malmössä ensimmäiset Malmstö-taffelipianonsa. Vuonna 1843 hän muutti Göteborgiin perustaen sinne Malmstö-pianotehtaan, jonka johdossa hän oli kuolemaansa asti vuonna 1891.

Taffelipianojen valmistus alkoi

Malmstö-tehtaan toiminta alkoi vaatimattomasti, mutta kehitys oli ripeätä. Ensimmäisenä vuonna rakennettiin vain viisi instrumenttia, mutta vuonna 1877 niitä valmistettiin jo kokonaista 225 kappaletta. Aluksi tehtiin pelkästään taffelipianoja, ja vaikka "fortepianot" ja flyygelitkin tulivat pian valmistusohjelmaan, tehtiin kuitenkin ensimmäiset kolmekymmentä vuotta pääasiassa "taffeleita". 1870-luvulla alkoivat nykyaikaisia tyyppiä olevat pianot tulla muotiin, ja tehtaan kehitystä ajatellen oli suuresta merkityksestä, että Malmstöön onnistui saada tehtaansta työmestari C. Alf Agren, joka oli työskennellyt vuoden ajan Steinway-tehtaalla New Yorkissa.

Pianotehtaat liittyvät yhteen.

Sotavuodet 1914-1918 toivat tullessaan suuria vaikeuksia maan pianotehtaille. Sekä raaka-ainehankinnat että tuotteiden markkinointi vaikeutuivat. Tämä johti siihen, että kaikkiaan kuusi tehdasta liittyi Malmstö-tehtaan viiteen. Näin laajentuneen yrityksen toiminta keskitettiin myöhemmin yhteen ja samaan paikkaan, Arvikan kaupunkiin, missä tämä pohjoismaiden suurin pianotehdas tänäkin päivänä sijaitsee. Malmstö-tehdas tulee nyt toimineeksi yhtäjaksoisesti 120 vuotta. Päitsi Ruotsissa, missä Malmstö tilastojen mukaan on eniten ostettu pianomerkki, tunnetaan tämä tehdas musiikkipiireissä eri puolilla maailmaa. Kansallisissa ja kansainvälisissä pianonäytelyissä Malmstö-pianot ovat voittaneet 23 ensimmäistä palkintoa ja kultamitalia, ja työtä tehdään jatkuvasti laadun parantamiseksi ensiluokkaisena ja tuotannon lisäämiseksi laajenevaa kysyntää vastaavaksi. Mainittakoon tässä, että Malmstö-tehdas on ollut uranuurtajana maailmassa nyt vleistymässä olevien muovilaakereiden käyttäjänä pianon koneistossa.

Viimeistely työ ja kestävyys

ovat aina olleet periaatteita Malmstö-pianoja rakennettaessa. Nykyään vaaditaan esimerkiksi puutavaran kuivauksessa ja käsittelyssä valmistuksen eri vaiheissa lähes tieteellistä tarkkuutta, jota valmis instrumentti kestäsi meidän ilmastollemme tyypilliset suuret kosteuden ja lämpötilan muutokset vuodenaikojen vaihtuessa. Asia onkin niin, että pianomarkkinoilla on tarjolla lukuisia eri merkisiä pianoja, jotka ovat hinnoiteltua Malmstöjä halvempia. Mutta juuri edellä mainittujen valmistusperiaatteiden ansiosta Malmstö ei sitenkään tule kalliiksi pidemmällä tähtäimellä asiaa tarkastellen; ja pianoahan ei tavallisesti hankita vuodeksi tai pariaksi, vaan vuosikymmenien ajaksi. Malmstö-pianotehtaan edustaja Suomessa on turkulainen Valtola Oy.

Ensimmäinen J. G. Malmstö'n itsenäisesti rakentama taffelipiano (vuodelta 1843), jolla soitettiin vanhaa musiikkia Göteborgin konserttitalossa vuoteen 1928, jolloin instrumentti tuhoutui tulipalossa.

RUOTSIN ENITEN MYYTY PIANO

MALMSJÖ

- 120-vuotiset perinteet korkean laadun takeena.
- Pohjoismaiden suurimman pianotehtaan valmistama Pohjolan ilmastoa ja Pohjolan olosuhteita varten
- Loistehas, täyteläinen ääni.
- Erittäin vankka rakenne.
- Korkeus 110 cm. Leveys 141 cm. 7 oktaavia.
- Hinta mahonkisena himmeänä 3500:— ja kiilloitettuna 3750:—.

Myös vähittäismaksulla. Ei korkoa.
Käytetty piano otetaan osamaksuna.

TILATKAA ILMAINEN PIANOINNASTOMME

Päämyyjä:

VALTOLA OY

Turku - Linnankatu 26 - Puh. 12 313

Helsingissä:

PIANOEDUSTUS, Bulevardi 34 b. II krs.
Puh. 57 677. Vastapäätä Kansallisoopperaa.

MONIPUOLISTA
PALVELUA
KOTIEN HYVÄKSI

myymälöitä - erikoisosastoja - ravintoloita -
säästökassa

- LIIKEVAIHTO 71 758 000:— mk
- TOIMIPAIKKOJA 167
- TOIMIHENKILÖITÄ 1745
- JÄSENIA 14 500

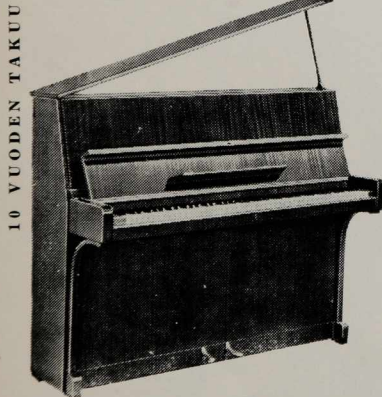

TURUN OSUUSKAUPPA

suur- säästöpankilla suurimmat mahdollisuudet

TURUN
SUOMALAINEN
SÄÄSTÖPANKKI

10 VUODEN TAKUU

Huokeasta kotipianosta konserttilavoille asti

ulottuu valikoimamme tunnettuja laatumerkkejä joita
turkulaiset kodit ja koulut, harrastelijat ja musiikki-
miehet ovat vuosikymmeniä tottuneet käyttämään.

FEURICH

FRITZ KUHLA

Ed Seiler - Jørgensen - Steinberg

HARMONEJA — CEMBALOITA —
ELEKTRONISIA SOITTIMIA

— VAATIVIMMALLEKIN —

MIKKOLA

AURAKATU 7.
PUH. 30 470.

Valitse oikein

Valitse osuuskassa

Tarvitsetteko pankin erikoispalvelua

ARVOPAPERIOSASTOMME:

huolehtii obligaatioiden kuoletusten ja korkojen sekä
osakkeiden osinkojen perimisestä tilillemme,

säilyttää arvoesineitä pankkiholvissa,

vuokraa — tallelokeroita arvopapereitten ja -esineit-
ten säilyttämistä varten

— säästökirjalokeroita säästökirjojen
säilyttämiseen

TURUN SEUDUN OSUUSKASSA

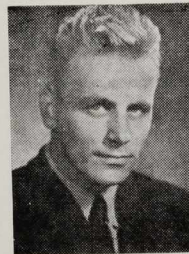
— AIKAMME PANKKI —

Suomen Turku
ÅBO. VÅR STAD

N:o 1 - 1964

Kristofer Gräsbeck:

AJATUSTENVAIHTOJEN FOORUMI

Meidän aikamme ihmiset tietävät kovin paljon heitä ympäröivästä maailmasta. Aamulla kun he avaavat lehtensä, tunkeutuvat jopa kaukais-
tenkin maailmankolkkien tapahtumat heidän tietoisuuteensa. Heti kun
Sonny Liston on saanut tarpeekseen ottelussaan Cassius Claytä vastaan
kesäisessä Miami Beachissä, me täällä talvisessa Turussa saamme radion
ja television kautta tiedon siitä. Syntyy kiivaita keskusteluja ottelun
yksityiskohdista, koska niin monet ovat nähneet sen omien silmin, aivan
samoin kuin he näkivät Kankkosen hypyt Innsbruckin hyppyrimäessä.

Se aika on jo kauan ollut ohi, jolloin tuotti suuria vaikeuksia seurata
maailman menoa. Kaikkialla maailmassa julkaistaan tilastoja, joissa
heijastuu eri maiden yhteiskunnallinen ja taloudellinen kehitys. Nyky-
ajan mainioista kirjastoista löytää helposti pätevien tiedemiesten tutki-
muksia mitä moninaisimmista aiheista. Usein meille suorastaan tyrky-
tetään tietoja. Tätä ei sovi surra, sillä meidän kaikkien ymmärrämme, että
pienenevässä maailmassamme ulkomaan tapahtumat koskevat yhä enem-
män juuri meitä. On kuitenkin todettava, että meillä on täällä koti-
maassamme, kotikaupungissamme parhaat mahdollisuudet oppia ymmär-
tämään ihmisiä ja yhteiskunnallisia ilmiöitä. Lienee jopa niin, että jos
unohdamme ne ihmiset, joiden parissa elämme, emmekä ota osaa sen yhy-
teiskunnan asioihin, jonka jäseniä me olemme, jäävät meidän lukutie-
tomme puolinaisiksi eivätkä hyödytä meitä. Kirjat ja lehdet muodosta-
vat siinä tapauksessa eräänlaisen pakopaikan todellisuudelta. "Suomen
Turku"-lehden tehtävänä on juuri herättää kaupunkilaisten mielenkiin-
toa kotikaupunkiaan kohtaan välittämällä tietoja sen nykyisestä työstä,
sen menneisyydestä ja sen kehittymismahdollisuuksista. Kaikille, jotka
tahtovat tuoda ilmi ajatuksensa kaupunkimme oloista ja pyrkivät kehit-

**SUOMEN
TURKU
ÅBO,
VÅR STAD**

Päätoimittaja—Chefredaktör: Erkki Vuori, puh.—tel. 19 575
Toimitussihteeri—Redaktionssekretare: Helmo Kallio, puh.—tel. 16 211
Taloudenhoitaja—Ekonomichef: Paavo Suominen,
puh.—tel. 22 670, 11 859 (toimeen—tjänst)
Toimituskunta—Dedaktionsråd: C. J. Gardberg, Kristofer Gräsbeck,
Paavo Kallio, Olli Kestilä, Eino Lehtonen, Oscar Nikula, Toivo T.
Rinne, Arvo Suominen ja Ole Torvalds
Toimitus—Redaktion: Yliopistonk.—Universitetstg. 29 a, puh.—tel. 16 211

Turkulainen lahjoittajasuku ÅKERMAN

— Suomen Turulle kirjoittanut asessori Erkki Vuori —

Smoolantilainen maanmittari Christer Gustaf Åkerman muutti 220 vuotta sitten Ruotsista Kuortaneelle omistautuakseen valtion hänelle uskomiin ammattitehtäviin, kun Turun rauha oli pikkuviihan jälkeen solmittu v. 1743 ja Ruotsi—Suomen hallitus saattoi jälleen antautua siviilihallinnollisiin toimiin maassamme. Hänen pojastaan Christeristä tuli turkulainen, Turun akatemian apteekkari, joka avioitui turkulaisen kauppiasnyttären Maria Christina Elfvingin kanssa. Hän tuli tämän avioliiton nojalla mm. satavalaisen Kaivosen tilan puolikkaan omistajaksi. Apteekkari kuoli jo v. 1810, mutta Maria-rouva, joka uudelleen avioitui asessori Carl von Hausenin kanssa, mikä avioliitto oli lapseton, vasta v. 1836, toistamiseen leskeksi jääneenä. Christer ja Maria Åkermanin pojat, v. 1800 syntynyt Carl Jacob ja vuotta nuorempi Gustaf Fabian, perustivat vanhan polven turkulaisten vielä hyvin muistaman, Aura- ja Eerikinkatujen kulmauksessa nykyisen Affärscentrumin tontilla sijainneen kauppaliikkeen C. & F. Åkerman, joka vuosisadan loppuun asti oli suvun omistama. Toiminimen erikoisalana olivat väriaineet — aikanaan tällä alalla maan suurin — sekä vähittäiskaupassa lisäksi siirtomaatavarat ja viinit. Veljekset olivat myös Turun huomattavimpia laivanvarustajia ja tekivät, varsinkin nuorempi — aikanaan tällä alalla maan suurin — sekä vähittäiskaupassa lisäksi siirtomaatavarat ja viinit. Veljekset olivat myös Turun huomattavimpia laivanvarustajia ja tekivät, varsinkin nuorempi

Marielund — suvun yhdysside

Ennenkuin tähän puoleen tarkemmin paneudumme, todettakoon, että kauppiasveljesten ja heidän jälkeläistensä nimet liittyvät erityisesti Kaksikerran kuntaan kuuluvan Kaivosen tilan ja Marielundin huvilatilan historiaan. Jo v. 1850 veljekset olivat koko Kaivosen tilan omistajia ja perustivat tilan maalle Satavälsälmen rannalle Marielundin, jonka päärakennuksen kattoviiri osoittaa talon rakennetuksi v. 1852.

On ilmeistä, että veljekset antoivat huvilatilalle nimen Marielund (Marielähte) äitinsä nimen muistoksi. Merkittävää on, että Marielundin seuraavinaikin valtiijattarina oli aina joka Maria-niminen, niin että hyvin voidaan puhua suorastaan nimen sukuperinteestä. Vanhemmalla ensimmäisen Marian pojista oli puolisoaan Taalammaasta Suomeen muuttaneen suvun jäsen, Uskelassa v. 1814 syntynyt Maria Johanna Lundström, jonka kanssa hänet oli vihitty v. 1832. Heillä oli kaikkiaan seitsemän lasta, joiden nimet ja syntymävuodet olivat: Carl Johan 1833, Maria Amanda 1834, Gustaf Albert 1836, Christian August 1837, Helena Charlotta 1839, Sofia Mathilda 1840 ja Vilhelm Fabian 1847. Heistä Albert kuoli v. 1871 naimattomana, Helena 26-vuotissyntympäikäisenä myöskin naimattomana ja Vilhelm 14½ vuoden ikäisenä v. 1862.

Isä Carl Jacob kuoli yllättäen jo v. 1850 heinäkuussa ja leskeksi jäänyt Maria v. 1868. Parikymmentä vuotta Marian kuoleman jälkeen tehty pesänselvitys osoitti, että Kaivosen ja Marielundin perijöinä olivat pojat Carl Johan ja Christian August sekä tyttäret Maria Amanda, joka v. 1857 oli mennyt naimisiin staabikapteeni, sittemmin majuri Frithiof Hjalmar Gyllingin kanssa, ja Sofia Mathilda, joka puolestaan oli v. 1865 avioitunut Turun hovioikeus-

Näkymä Kaksikerran saaren suunnalta Marielundin rantaan. Laiturin vieressä nähdään Åkermanien juhlaya uimahuone. Eipä ihme, että sitä on luultu itsensä Engelin piirtämäksi. Koska E. kuoli jo v. 1840, ei huhulla ole katetta, mutta todennäköistä on, että uimahuone on hänen oppilaansa ja seuraajansa, Turun empirerakentajana tunnetun P. J. Gulichin käsialaa. Sillä G:n tiedetään suunnitelleen lukuisia uimahuoneita turkulaisten huviloiden omistajille. — Uimahuoneen takana on nykyisen omistajan Kantu-neitten omisten tilien rakennuttama Kesäin saaristoon ja asuin- ja olohuoneineen.

den sihteerin (sittemmin hovioikeusneuvos) Berndt Vladimir Lönnbladn kanssa. Molemmat tyttävät olivat pesänselvitysuonna jo leskiä.

Kauppias Gustaf Fabian Åkermanilla, joka kuoli v. 1881, ja hänen puolisoallaan, turkulaisen värjärimestarin tyttärenä v. 1803 syntyneellä Anna Vilhelmina Björmanilla, joka kohtasi kuolema v. 1860, oli kolme lasta: Gustava Rosalie, synt. 1834, Augusta Vilhelmina, synt. 1836 ja Carl Fabian, synt. 1838 ja kuollut jo yksivuotiaana. Kun myös Augustan oli kuollut naimattomana ennen pesänselvitystä, ja Rosaliele, joka oli naimisissa Tukholmassa säveltäjä Johan Isidor Dannströmin kanssa, oli myöskin ennen pesänselitystä oosuutensa Kaivoseen, oli vanhemman veljen vanhempi tytär Maria Amanda Gylling etuoikeutettu emännyyteen, kun suvun jäsenet viettivät kesäin Marielundissa. Tämä etuoikeus vahvistui hänen tyttärelleen Signe Marialle sen kautta, että molemmat perintöosalliset veljet kuolivat aikanaan naimattomina ja myös sisar Sofian elämä sammui lapsettomana. Majurinleski Gylling, jonka testamentti ei liene sisältänyt huomattavia lahjoituksia (ainakaan Turun lahjoittajien luettelossa häntä ei ole), jätti tämän elämän v. 1892. Tytär-Maria oli naimisissa tuomari, sittemmin senaattori Johan Fredrik Lundeniuksen kanssa. Rouva L. sai miehineen v. 1909 Piikkiön käräjällä lainhuodon Kaivosen tilaan, jonka haltijaksi hän tuli yksinään v. 1911, jolloin hänen aviopuolisonsa kuoli Marielundissa. Viimeinen Maria luopuikin pian tästä tilasta ja jätti itselleen vain Marielundin huvilatilan, joka erotettiin v. 1914 itsenäiseksi. Hän kuoli lapsettomana helmikuussa v. 1939.

Marielundin vaiheitten pääpiir-

teittäinen tarkkailu on ollut paikallaan kahdesta syystä. Näin tehtäessä on voitu antaa tarpeellista sukuselitystä, mutta toisaalta on todettava, että kaikki Turkuu lahjoituksiltaan muistaneet suvun jäsenet eivät suinkaan olleet lahjoittajina esiintyessään enää Turussa asuvia — cräat kauankin sieltä poissaolleita —, mutta heidät kaikki liitti yhteen ja pysytti läheisessä kosketuksessa Turkuun Satavan saaren kaunis Marielund, jonne kokoonnuttiin suven leleiksi viikoiksi.

Gustaf Fabian Åkerman

Kauppias Carl Jacob Åkermanin nimeä ei voida "rekistereidä" lahjoittajaluetteloon, johon hänkin varmahan olisi tullut, ellei kuolema olisi kohdannut häntä vähäistä ennen 50-vuotispäivää. Luetteiston aloittaa sen vuoksi nuorempi veli Gustaf Fabian.

Fabian Åkerman kuvataan koruttomaksi ja ripeäotteiseksi mieheksi, jolla oli suuret ruumiinvomat ja nopea huomiokyky. Hänellä oli moniakin luottamustoimia, mutta erityisesti hän on ikulistanut nimensä Turun VPK:n historiaan. Palokunnan ruksimestariä hänet valittiin v. 1840. Hän tuli kuuluksi siitä, että oli yleensä ensimmäisenä palopalkalla ja oli myös aivan periaatantaman taistelija tulta vastaan. Hän oli lahjoituksensa saikin VPK:n nimittäm v. 1861 Pariisista ostetun imupumpun, joka toimi myös ruiskuna. Testamentissaan hän määräsikin lahjoituksiaan eri tarkoituksiin Turussa.

Kun edempänä ilmoitetaan rahamäärä, on sulkeihin merkittävää niiden nykyisarvo vanhoissa markoissa. Kertoimenä on käytetty lukua 500, mikä koskee

viime vuosisadan loppupuolta ja nykyisen vuosisadan alkuvuosia. Täten tosin päästään vain likiarvoihin, sillä eri vuosilla ja asioilla on omat kertoimensa, mutta tällä ilmaisulla saadaan lahjoituserien naitavuus nyky-päivän lukujalle helpommin tajuuttavaksi.)

Fabian Åkermanin kuolinpesästä sai Kauppaseuran eläkekassa 4000 mk (2 milj. vmk), rahasto, jonka varoilla tuli jakaa polttopuita köyhille jouluksi, samoin 4000 mk (2 milj. vmk), pientenlastenkoulu 2000 mk (1 milj. vmk) ja Vapaaehtoinen palokunta 2000 mk (1 milj. vmk). Suurin julkinen lahjoitus oli kuitenkin v. 1877 tarkoituksensa vihitty siunauskappeli, jonka Åkerman omalla kustannuksellaan rakennutti Turun hautausmaalle ja joka v. 1954 tarpeelltomana purettiin. Se oli omana aikanaan uljas luomus, arkkitehti Sjöströmin goottilaistyylin piirtämä ja taitelija Stenbergin Kristuspatsealla varustama rakennus, jonka tämän ajan turkulainen empmättä myöntää edustavan monia miljoonia vmk, jos sellainen nyt tehtäisiin.

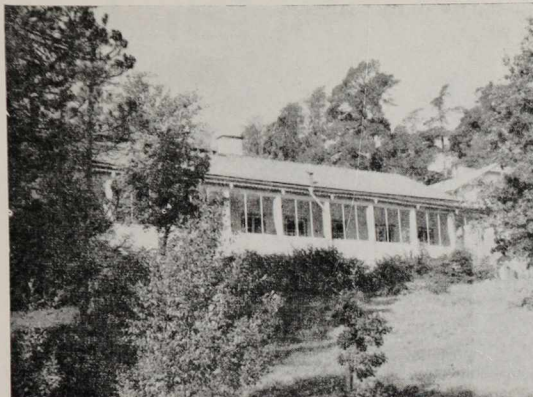
Gustaf Albert Åkerman

Jo aiemmin on mainittu, että Carl Jacob Åkermanin lapsista kolme kuoli varsin nuorina. Heistä 30-vuotiaaksi elänyt hovioikeudeniskaali Gustaf Albert Åkerman on testamenttilahjoittajista suvun ensimmäinen edustaja, vaikka Fabian-setä jo elinaikanaan tehtyjen lahjoitusten vuoksi ansaitsee hänelle edellä suodun arvostajan. Albert Åkerman oli täysverinen turkulainen. Ylioppilaaksi hän tuli Turun gymnaasiista v. 1855 ja suoritti tuomaritutkinnon v. 1861. Talloin hän kirjoittautui auskultantiksi

tämään niitä, "Suomen Turku"-lehti tarjoaa foorumin sellaista ajatusvaihtoa varten, joka ei ainoastaan vie asioita eteenpäin, vaan myös luo kotoisan ilmapiirin, jollaisessa me kaikki tahtoisimme elää.

Nuförtden får man lätt en myckenhet information från jordens alla hörn, från alla områden av mänsklig verksamhet och glömmar därför lätt bort sin närmaste omgivning, det samhälle man själv är medlem av.

Detta är inget gott sakernas tillstånd, för kunskap om människor och samhällsförhållanden skaffar man sig bäst i sin egen miljö. Tidskriften "Åbo, vår stad" har till uppgift att väcka åbornas intresse för deras stad och till vilka var ett forum för ett positivt tankteutbyte om livet i Åbo och om stadens utvecklingsmöjligheter. Ett sådant tankteutbyte kan inte bara befördra nyttiga initiativ, utan också skapa en vi-anda och en hemväm stämning som skulle betyda mycket för vår trivsel.

Marielundin päärakennuksen rannanpuoleinen sivu oli päästä päähän avokuisina, joka vasta muutama vuosi sitten varustettiin suojapöydillä ikkunoilla. Sitä voidaan nykyisin käyttää kesäruokasalina. Mitään ratkaisevia muutoksia ei Åkermanien alkuperäissuunnitelmiin ole tehty.

Turun hovioikeuteen, jonka kanslistiksi hänet nimitettiin v. 1863, notaariksi v. 1868 ja viskaaliksi v. 1870. Hän oli suuri luonnonihailija ja taiteen ystävä, joka haki kauneudenkalpuilleen tyydytystä monilla ulkomaanmatkoilla ja kieroiksilla kotimaassa. Palatessaan maalta Imatralle ja muille itä-Suomen nähtävyyksipaikoille Helsinkiin kautta hän sairastui pääkaupungissa vatsatautiin (koleraan?) ja kuoli siellä 2. 9. 1871. Kun tiedetään hänen erityisesti rakastaneen kukkia, on varmana pidettävä, että juuri hän on ensisijaisesti suunnitellut kypsymäntä ja toteuttanut sen kauniin, vain rajoitetusti kaavoja noudattavan puistoistutuksen, joka vielä nyt on Marielundin yllpeytensä. Päivää ennen kuolemaansa laatimassaan testamentissa hän määräsi Turun kaupungille 50000 mk (25 milj. vmk) Vartiovuoren puistosuunnittelun ja istutuksien jatkuvia töitä varten, joka oli suoritettava mahdollisuutta myöten puutarha-arkkitehti Knut Forsbergin laatiman ehdotuksen pohjalta. Alaston Vartiovuori, jota oli alettu kunostaa puistoksi jo 1850-luvulla mm. apteekkari Erik Julinin johdolla, saa kiittää Åkermanin suurlahjoitusta siitä, että hanke nyt voitoin saattaa lopulliseen toteutukseen.

Carl Johan Åkerman

Vanhin sisaruksista Carl Johan oli tullut äitinsä kuoleman jälkeen v. 1868 toiminiimen C. & F. Åkerman osakkaaksi ja sai liikkeen yksinäänsä haltuunsa A-

bian-sedän kuoltua v. 1881. Vähää ennen kuolemaansa v. 1899 hän myi liikkeen ulkopuolisille. Carl Johan Åkerman oli sydämellinen, mielellään julkisuutta karttava henkilö, joka kuitenkin isänsä ja setänsä jälkeen joutui moniinkin luottamustehtäviin. Hän toimi mm. Vartiovuoren kausi-istamistoimikunnan jäsenenä ja kasöörinä, myöhemmin kaupungin puistoistutusten hallituksessa. "Tunteettomana lahjoittajana" hän jo eläessään harjoitti runsaasti hyväntekeväisyyttä. Suurimmat lahjoitukset hän nimettömänä teki v. 1895, jolloin hän antoi rakennettavalle ukkokuille 20000 mk (10 milj. vmk) ja Kauppaseuran eläkekassalle 30000 mk (15 milj. vmk). Viilemainitun pääoman korot oli annettava yhdelle henkilölle tämän elinaika. Perimönjoissa päättivät osalliset lahjoittaa Carlin rahojia tulevaa palvelijatarkeita varten 10000 mk (5 milj. vmk). Kolme vuotta myöhemmin, v. 1902, perustivat veli August ja sisar Sofia Carl Johanilta perimillä varoilla "Carl Åkermanin rahaston", jonka pääomaksi he luovuttivat 100000 mk (50 milj. vmk). Rahastosta oli annettava pääoman korot 20—50 mk:n (10000—25000 vmk:n) erissä elä-tusapuna kaupungin köyhille ja ahinkoon joutuneille jouluna ja Carlin kuolipäivänä 26. 4.

Sofia Mathilda Lönnblad, s. Åkerman

Tämän vuosisadan puolella elossaolleista Carl Jacobin rintaperillisistä poistui ensin Sofia

Mathilda Lönnblad, Hånkini kuoli eräällä matkalla Helsingissä. Ennen kuolinpäiväänsä 10. 4. 1902 hän ennätti osallistua juurikerrotun suuren muistorahaston perustamiseen ja tehdä kaksi muutakin lahjoitusta, sillä helmikuussa v. 1902 sai Turun Soittainollinen Seura vastaanottaa toimintansa tukemiseen ilman erityisehtoja 5000 mk (2,5 milj. vmk) ja Kakkerran kunta eri tarkoituksiin yhteensä 25000 mk (12,5 milj. vmk). Testamentissaan hän luovutti — eräitä vähäisiä erityismääräyksiä lukuunottamatta — koko omaisuutensa turkulaisiin hyväntekeväisyystarkoituksiin. Niinpä hyväntekeväisyyttä hoitava yhdistys sai rahastokseen 50000 mk (25 milj. vmk), "varttomille, iäkkäille palvelijattarille, jotka ovat olleet uskollisia, rehellisiä ja säädyllisiä", tarkoitettu koti nimikään 5000 mk (25 milj. vmk), Minni Lindvallin lastenkotia ylläpitävä rahasto tai kodin toiminnan mahdollisesti lakkautettua muu vastaava laitos 25000 mk (12,5 milj. vmk) sekä rahasto, jonka tuli aikaansaada toipilaskoti, jossa varattomat sairaalasta päässeet saisivat ilmaiseksi tai vähäistä korvausta vastaan olla, kunnes olivat täysin terehtyneet, kaiken muun jäämiston, jonka suuruudeksi todettiin 62906 mk 7 p (31.433.035 vmk).

Christian August Åkerman

Pisin elinikä oli Carl Jacob Åkermanin lapista Christian Augustilla, sillä hän läheni jo 72. ikävuottaan, kun hän kuoli v. 1909 Naantalissa, huhtikuussa Hånkini. Hän suoritti Turussa koulupintansa, mutta muutti jo 17-vuotiaana apteekkiharjoittelijaksi Helsinkiin, jossa suoritti farmaseuttitutkinnon 20-vuotiaana v. 1857. Sen jälkeen hän harjoitti alan lisäopintoja vuoden päivät Göttingenissä ja palasi Turkuun v. 1860 C. F. Arvidssonin apteekin palvelukseen. Osoittuaan v. 1866 Kuopion vanhan apteekin hän muutti Savon pääkaupunkiin, jossa ollessaan suoritti apteekkaritutkinnon v. 1868. Neljä vuotta tämän jälkeen hän kuitenkin myi apteekkinsä ja ryhtyi maanviljelijäksi, mutta yhä enen-tyvä sairaalloisuus pakotti hänet luopumaan siitäkin. Vuodesta 1885 hänestä tuli pysyvästi naantalilainen talonmestaja. Osoittain halvaantuneena hän vietti tuossa kypyläkaupungissa talvensa, mutta kesät kaikki hänet uskollisesti nähtiin Marielundissa.

Apteekkari Åkerman laati testamenttinsa jo v. 1900, mutta teki siihen v. 1907 kaksi eri lisäystä. Eräät testamenttimääräykset toteutettiin jo hänen eläessään vv. 1901—1909. Päitsi Sofia-siskon

kanssa perustamaansa jo mainittua muistorahastoa, johon kumpikin sijoitti 50000 mk (25 milj. vmk), Hånkini sisarensa tavoin sääsi kaikkiin jäämistönsä hyviin tarkoituksiin. Sitä tuli mittava luettelo, jossa saajina olivat:

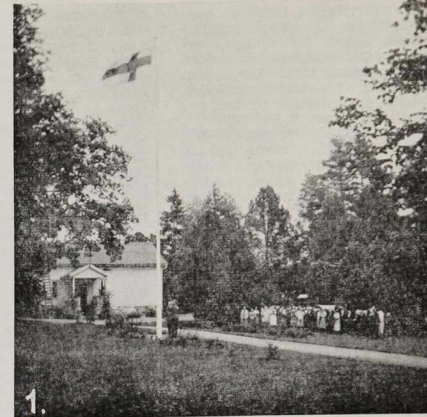
Turun kauppaopisto 100000 mk (50 milj. vmk), jotta johtokunta rahaston turvin huolehtisi kauppiaskunnan korkeamman sivistyksen edistämisestä (lahjoittajaksi oli tässä tapauksessa merkitty toiminimi C. & F. Åkerman).

Turun kauppa-apulaisten eläkekassa 50000 mk (25 milj. vmk). Naantalin kaupunki 40000 mk (20 milj. vmk), josta puolet kylpylän tarpeisiin, puolet vanhusten kotia varten.

Kaikki edelläluetellut rahat olivat veljen Carl Johanin perua, josta loput arvioletta 75000 mk (37,5 milj. vmk) sai Turun lastensuojelukoti.

V. 1907 lisäyksissä luettelo jatkui seuraavalla lausella:

Turun kauppaopisto sai vielä 50000 mk (25 milj. vmk) samaan tarkoitukseen kuin ensimmäinenkin erä oli annettu. Naantalin kaupunki 6000 mk (3 milj. vmk) pääomaksi, jonka korolla oli autettava köyhiä jouluna ja muinaisin suurina juhlapäivinä. Turun palvelijatarkeksi 10000 mk (5 milj. vmk), Houtskarin kunta 2000 mk (1 milj. vmk) köyhiä varten. Kakkerran kunta 5000 mk (2,5 milj. vmk) köyhien kansakoululasten avustamiseen, Turun ukkokuoti 5000 mk (2,5 milj. vmk). Kaatumatautisten huoltoyhdistys Kuopiossa 2000 mk (1 milj. vmk). Naantalissa kaupunki 10000 mk (5 milj. vmk) samoväittökodin rakentamiseksi, Turun merimieshuone 10000 mk (5 milj. vmk) rahastoksi, jonka korot oli jaettava vanhuusiikään tulleille merimiehille sekä heidän leskilleen ja lapsilleen sekä Suomen farmaseuttien eläkekassa 10.000 mk (5

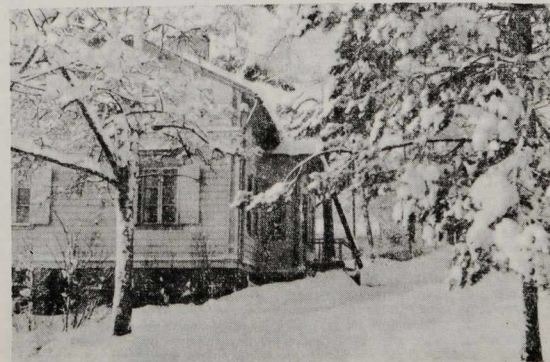
Marielundin pihapuistikon kaunis näkymä, jonka luojana suystä on pidettävä suurta luonnonihailijaa, hovioikeudenviskaali Albert Åkermania. Perällä näkyy hänen isänsä ja setänsä v. 1852 rakennuttaman huvilarakennuksen kulmaus pääsisäänkäynnineen.

milj. vmk). Ja loput oli saapa Lounais-Suomen ruotsalainen kansankorkeakoulu Paraissilla varttomien oppilaiden stipendiorahastoksi. Tähän tarkoitukseen tuskin enää yllijäämää paljoakaan riitti.

Gustava Rosalie Dannström, s. Åkerman

Gustaf Fabian Åkermanin tytär Gustava Rosalie — sancisiko ainoa eloonjäänyt lapsi — oli v. 1858 avioitunut tukholmalaisen copperalaulaja, laulunopettaja, säveltäjä, kirjailija, taitelijain

eläkekassan hoitaja ym. Johan Isidor Dannströmin kanssa. Kummallekin oli tämä avioliitto toinen. Rosalien ensimmäinen mies, turkulainen hovioikeudennotaari Olof Oskar Annorin oli kuollut v. 1856. Dannströmin ensimmäinen aviopuoliso oli ollut v. 1854 kuollut porilaisyntyinen alttolaulajatar Betty Natalia Boije, jonka vanhemmat myöhemmällä iällä asuivat Turussa. Rosalietä tuli nyt siis tukholmalainen, joka kuoli uudessa kotikaupungissaan v. 1902. Yhdessä v. 1897 kuolleen aviopuolison kanssa laadittu testamentissa säädettiin Turun ja Helsingin kaupungin (jatkui sivulla 30)

Päärakennuksen valmistuttua rakennutti Åkerman-suku sen viereen toisen asuinrakennuksen — nykyisin Vanhalaksi kutsutun —, sillä suku ja sen ystäväpiiri oli laaja, joten tiloja tarvittiin.

Knart efter det landet blev självständigt följde en omorganisation av navigatörsutbildningen genom förordningen angående sjöfartsläroverken av den 20 september 1918. Läroverken indelades i navigationskolor, högre navigationskolor och navigationsinstitut.

Navigationskolan var ettårig och utbildade understyrman. Högre navigationskolan omfattade förutom en understyrsmansklass en överstyrmans- och en sjökaptenklass. Navigationsinstitutet åter arbetade med överstyrmans-, sjökapten- och diplom-sjökaptenklasser. Den sistnämnda kallades "Högskolekursen."

Den gamla navigationskolan i Åbo delades på sätt och vis upp på en ny navigationskola och ett navigationsinstitut.

Sjöfartsläroverken underlydde Handels- och industriexpeditionen och stod under den nybildade sjöfartsstyrelsens ledning. Sjöfartsstyrelsen utfärdade också

Med beklagande måste jag konstatera att vi ännu i dag i huvudsak arbeta i stöd av en kursplan, som utarbetats före och under kriget. De små ändringar som genomförts under efterkrigs-åren kan inte jäva detta påstå-ende.

Glädjande är däremot det förhållande att undervisningsmaterien kunnat förnyas i nöglunda skäligen utsträckning, även om skolan naturligtvis har långa önskelistor också i dag. Förslag till modernisering av skolforordningen och gällande kursplaner finnes, men håller på att föråldras också det. Sårar ter sig alltså våra 150 år i reglementens belysning.

At det skelett, som dessa reglementen byggt upp, har skolans lärare och föreståndare skänkt liv och blod. En läroinrättning blir i mycket vad dessa lärare gör den till. Jag skall i det följande försöka frammana en bild av skolans tidigare föreståndare och deras livsgränser.

Skolan förde till en början en anbudslärande tillvaro tills Hagelstam, eller rättare hans rika fru, inköpte en gård i staden år 1818. Förhållandena stadgade sig då något, men efter branden blev det svårigheter på nytt. Hagelstams gård, den var beägen vid Humlegårdsgatan, mitt emot nuvarande posthuset, hade visserligen skonats av elden, men man måste förstå, att borgerskapet hade svårt att klara hyran åt skolföreståndaren.

Hagelstam anskaffade också den första undervisningsmaterien. Redan i januari 1814 inköptes en oktant, en kikare, två globor och några sjökort. Hårtill kom på hösten samma år en skäddlog, en ljusstake, en passare, två linjaler, en skoltavla och diverse möbler. I slutet av 1815 fick skolan sin första kompass och några ritbestick och på hösten 1816 inköptes en sextant, några pennknivar och griffeltavla. Härtill ansåg sig väl Hagelstam ha anskaffat vad skolan behövde

bete kunde slå ut i full blom, när skolan flyttade till observatoriet. Benzeltjärna hade grunden till ett verkligt nautiskt lärarbibliotek i skolan. Han låt även tillverka den stora fartsgymnast, som står uppe i skolans runda torn. Elevtillströmningen till skolan nådde nu en toppunkt i det att år 1842 inte mindre än 78 elever var inskrivna.

Benzeltjärnas hälsa stod ej ut med hans stora arbetsbörda och i maj 1845 måste skolans dåvarande andra lärare Ekelund meddela direktören att Benzeltjärna på grund av sjukdom ej kunde sköta sin befattning. Benzeltjärna avled på sommaren 1845 och Ekelund blev hans efterträdare. Bror Mikael Ekelund var född år 1814 och son till kronolänsmannen i Heino. Han gick till sjöss vid 16 års ålder. Sin första nautiska examen avlade han i Helsingfors, men år 1835 finner vi honom på skolbanken i Åbo. Han visade vid examen utmärkt berömliga kunskaper i navigation på större vatten. Efter att några år ha eglat som skeppare blev han lärare vid sin gamla skola, men ännu under sina första lärarår tillbringade han sommarmånaderna till sjöss för att dryga ut lönen och skaffa sig praktik om ängfartygs manövrering. Han gjorde också studier till Tyskland, Danmark och Sverige. Ekelund strävade att hålla undervisningen ajour med utvecklingen på sjöfartens område. Fackbiblioteket utökades och han var också den drivande kraften bakom reglementena av år 1851 och 1863. Men han hade också andra ären i elden. Han var intressent i ett valfångstföretag och i Sjöassuransföretag. Han var ordförande i Skeppsbehållningsföreningen och satt i många lagberedningskommittéer. Ekelund var 55 år gammal då han dog år 1869. På grund av ohälsa hade han redan 1865 överlämnat föreståndarskapet åt dåvarande yngre läraren Evert Stenius. Denne var hemma från Lovisa och född 1824. Tidigt, som 14-åring gick han till sjöss. Efter fyra års sjöpraktik anmälde han sig som elev hos Benzeltjärna och klarade sina examina med glans. Rätt att föra befäl erhöi han 1844 och han segrade såsom skeppare både på segelfartyg och ångare ända till år 1858, då han åtog sig att sköta yngre lärarbefattningen vid Åbo Navigationsskola. Föreståndarskapet skötte han från 1865 till 1890, då han föll på sin post. Han avled nämligen i Mariehamn, dit han rest för att delta i ett navigationskolläramöte.

Under Stenius tid besökte skolan av stora årskullar. Sålunda var elevantalet år 1875 så högt som 116. Men trots de många eleverna hann Stenius också

med andra uppdrag. Han var ivrigt anlitad i sjöfartsföretag och bedrev också författarskap. Hans handbok för Sjöfarande vann stor spridning. Liksom Benzeltjärna och Ekelund tilldelades också Stenius namn heder och vardighet av kollegieassessor såsom tack för framstående gärning.

År 1881 hade Stenius anställt Gustav Edvard Mattsson som yngre lärare. Efter Stenius död skötte Mattsson interimsistiskt föreståndarskapet ända fram till 1899, då han blev ordinarie innehavare av posten. Mattsson var född i Åbo den 5 september 1842. Hans sjömansbana är såvillvida egendomlig, att han inte hade nämnvärd sjöpraktik, då han första gången år 1857 besökte navigationskolan. Först därefter seglade han ut som kapten och avancerade till konsult. År 1864 slutförde han sina studier i Åbo Navigationsskola. Han seglade därefter i nästan ett par årtionden på långfart ända tills han trädde i skolans tjänst.

Mattssons lärargärning omspände åren 1881—1915 och han är således den föreståndare, som har den längsta tjänstetiden vid skolan. Kapten Mattssons lärargärning ligger inte längre tillbaka i tiden än att många navigatörer, som ännu lever, har fått sina lärdelem av honom. Han var en kärvt humoristisk sjöbjörn, som var känd av alla i staden. Hans halskåge pryddes av ståtlig gestalt och han bar en svart slängkappa med grandezza. I likhet med sina föregångare var han medlem i ett flertal lagberedningskommittéer. Han var med i rederiföreningar och föreningar. Likaså var han stadsfullmäktig och medlem av ständerna. Tidningsman var han även, om också inte lika berömd som sonen Guss Mattsson.

När Mattsson dog, bruten av en långvarig sjukdom, axlades hans mantel av dåvarande andra läraren Gustav Tengström, såsom traditionen i skolan bjöd. Denne hade redan år 1907 inträtt i skolans tjänst och var således väl skickad för föreståndarskapet. Hans tid var en brytningstid. Vårt land blev självständigt. Händelserna år 1918 gjorde skolan husvill för några månader, då röda gardet hade sitt högkvarter i skolhuset. Tengström protesterade, men måste vika för vapenmakt. Till den övriga orödan kom omorganiseringen. Tengström blev det nygrundade institutets första rektor. Det var säkert till stort gagn för institutet att under de första trevande åren ha en så erfaren man vid rodet. Tengström utbildade under åren 1919 — 24 de 7 första diplom-sjökaptenerna. Först läsåret 1930—31 hade institutet sin följande högskolekurs den sista med 3 elever. Samman-

lagt utgick alltså ur vår skola endast 10 diplom-sjökaptenar.

Då Tengström dog år 1924 avancerade igen en gång den yngre läraren i skolan och rektoratet övertogs för fyra år av Viktor Napoleon Ceder. Han hade lärarpraktik i skolan sedan år 1914. Ceder efterträddes av Oscar Jansson och denne av Johan Lagström. Dessa två rektorer tjänstgjorde dock endast ett par år var och år 1931 utnämndes diplom-sjökaptenen Karl Tryggve Päivö till rektor. Päivö hade gått på högskolekursen 1920—21 och tjänstgjort såsom lärare i skolan sedan 1927. Han övergav pedagogens yrke vid årsskiftet 1936—1937 och efterträddes på rektorsposten av Allan Reilein, som under de två föregående åren varit lärare i skolan. Relander gick från början in för att modernisera kursplanerna och effektivisera undervisningen. Han skaffade sig lärarutbildning i Sverige och Norge. Den i många avseenden radikala omorganisation, som, fördröjd av kriget, (genomfördes år 1943) var uppgjord enligt Relanders ritningar kan man säga.

Han lämnade rektoratet år 1946, men hans ljudliga stämman kan av ett lyhört öra ännu i dag uppfattas som ett eko under skolans almaras valv. Alltsedan Benzeltjärnas tid har stamanskonsten gått i arv i vår skola. Sedan dess har nämligen skolan utbildat sina egna föreståndare och rektorer, som alla varit elever hos någon av sina företrädare. Och arvet går vidare i det att skolans nuvarande lärare i navigation, rektor Strandberg och jag båda varit rektor Relanders elever.

Skolans många övriga lärare, ingen nämnd men ingen heller glömd, har alla utfört ett värdefullt fostravärk. Deras samfälliga arbete är det arbete skolan utfört.

Elevantalet i skolan har växlat med tiderna. Under det första läsåret hade Hagelstam 4 elever, av vilka två avbröt skolgången under vintern. Under sina tio första år i skolan hade sammanlagt 117 man begagnat sig av undervisningen och av dem vidpass 100 avlagt examen. Under Hagelstams egid infördes 204 namn i elevmatrikeln och under Benzeltjärnas knappa 300. Under Ekelunds och Stenius tid var elevantalet betydligt högre. Sålunda blev under tiden 1845—1883 sammanlagt 1400 personer antecknade i matrikeln. Härefter sjönk elevtillströmningen. Perioden 1883—1918 upptar 610 nya namn. I institutets böcker infördes 690 namn och efter år 1943 har ytterligare 380 namn antecknats i matrikeln. Hårtill kommer skepparskolans 90 elever. Sammanlagt har således 3700 sjömän varit inskrivna i skolan. Alla

ÅBO NAVIGATIONSSKOLA II

Rector Bertel Forman

ett nytt reglemente för sjöfartsläroverken innefattande även nya kursplaner.

För att vinna inträde vid navigationsinstitutet skulle eleven ha genomgått navigationskola eller mellanskola. Institutets högskolekurs avsåg att ge nödig utbildning åt navigationsskollärare och högre tjänstemän vid sjöfartsstyrelsen. Denna högskolekurs arbetade endast några år och år 1932 fattade sjöfartsstyrelsen beslut om dess indragande t.v. Den har aldrig återupptäppt.

Nåsta genomgripande omorganisation följde år 1943. Sjöfartsläroverken underställdes då Handels- och industriministeriets avdelning för yrkesutbildning och sjöfartsstyrelsen hade därefter ej direkt att skaffa med skolorna. Institutnamnet försvann och vår skola återtog det gamla hederliga namnet Åbo Navigationsskola.

Kursplanen genomgick en grundlig översyn. Mycket av gammal barlast kastades överbord och en del nytt järnstoft upptogs. Den viktigaste nyheten var införandet av ämnet instrumentlära. Förarbetet till denna omorganisation hade dock utförts redan före världskrigets utbrott och det som vi i dag kallar moderna navigationsmetoder kände man ej då till.

Till första föreståndare för skolan utnämndes generalguvernören år 1813 majoren August Hannibal Hagelstam, som sedan kom att leda skolan under dess två första decennier, eller till utgången av år 1832.

August Hannibal Hagelstam var född i Prostvik i Nagu år 1782. Hans far, som hette Hagelberg, var kapten i Skärgårdsflottan. Den unge Hagelberg ville också bli sjöofficer och han avlade sin officersexamen år 1800. Vid samma tidpunkt antog han namnet Hagelstam. Han seglade både på örlogsmän och kofferdifartyg, men efter kriget 1808—1809 stannade han inte kvar i svenska flottan utan tog avsked och gifte sig med Gustava Fredrika von Boisman, som var ägarinna till ett säteri i Helsinge. Hans uppdrag att organisera den nya skolan var inte det lättaste. Alldeles oförberedd som lärare var han inte, han hade nämligen under de två föregående åren sysslat med privat undervisning i navigation och ägde därför en viss lärarvana. Men det var värre med de organisatoriska uppgifterna. Åbo stads borgare skulle ju hålla skolan och dess lärare med rum, men Hagelstam fick under de första åren kämpa hårt för att få staden att fullgöra sin skyldighet i detta avseende.

för nya inköp bokfördes ej under hans tid.

Hagelstam synes inte ha trivts med sin befattning. Han hade familjen på godset i Nyland och han var synnerligen intresserad för trädgårdsskötsel och i jämförelse härmed ansåg han sin tjänst som en tråkig befattning, helst vid denna skola ingen beföringsrätt eller utsikt till uppmontran visat sig, som han skrev. I nitton år höll han ut. Han fick sökt avsked år 1832 och han dog följande år.

Erik Albrekt Albertson Benzeltjärna blev skolans andra föreståndare. Han var född i Stockholm år 1791 och hade utbildad sig till sjöofficer. År 1809 tog han avsked från flottan och seglade på kofferdifartyg såsom skeppare, tills han år 1826 anställdes vid navigationskolan i Helsingfors. Han hade således en gedigen lärarpraktik, när han år 1833 blev vår skolas föreståndare. Han satte genast i gång med att grundligt komplettera och förnya undervisningsmaterien, som under Hagelstams tid hunnit förlämnas av sjömannens bekliga fingrar, som det heter i ett brev.

Det var synes det mej en annan flykt öv. Benzeltjärnas grepp på uppgiften och hans ar-

Tervetuloa kaupunginjohtaja Väinö J. Leino

Maaliskuun 1. pnä astui Turun uusi kaupunginjohtaja Väinö J. Leino ensimmäisen kerran virkapöytänsä taakse. Suomen Turku ja sen toimitus yhtyvät niihin lukemattomiin tervetuliaistoivotuksiin, joita hanelle on näinä päivinä esitetty.

dessä har naturligtvis inte nått fram till en nautisk examen, men över 3000 navigatörer har nog lämnat skolan.

Vår skolas elever har varit sjömän. De har efter slutad skolgång seglat på alla hav, de har avancerat i graderna och fört många skepp under många nationers flaggor. De har kämpat mot sjön och hatat den eller älskat den. Lyckosamma resor har växlats med haverier och skeppsbrott. Många har stannat i land här hemma eller utomlands och skapat sig en framtid inom sjöfartsnäringsen sasom statstjänstemän, handelsbefäl, redare, stuvare, speditörer och lärare.

Många skulle vara förtjänt av att få sitt namn nämnt på skolans jubileumsdag. Jag har dock valt att här nämna endast en. När för några år sedan vi hade lektion i sjömanskap på styrmansklassen anlände ett te-

legram med följande lydelse: Här har i dag sjösatts ett handelsfartyg, som döpts till Fabian Fridolf Höök efter min far, som besökte er skola för 100 år sedan. Han var en av den ryska sjöfartens pionärer i Stilla oceanen. Denna glädjande händelse bekräftar vänskapen mellan våra länder. Kapten Hööks dotter Elena Fridolfvna Höök.

Denna Fabian Fridolf Höök-klarade kofferdiskepparexamen här år 1863. Han seglade enligt skolans matrikel på valfångarskeppen Grefve Berg och Amur och slog sig ner vid ryska stillahavskusten, där han enligt uppgift av Geografiska sällskapet i Vladivostok är känd som sjöfartspionär. Sökande efter nya valfångstområden gjorde han ett betydande upptäckar-arbete. Han var den första som lodade vattnen vid Kamtschatkas nordostkust. Han döpte uddar och vikar i Beringshav efter sina döttrar Elena,

Anastasia och Natalia. Hans barnbarn är nu välbeställda befälhavare i Sovjets Stillahavsflotta.

I samband med skolans hundraårsjubileum år 1913 avslutade dess dåvarande språklärare Sulho Rosengren en historisk artikel såhär: Ett läroverk, som maktat den svåra uppgiften att bilda förstånd och hjärta hos ett material, som egentligen leke varit skapat för skola och dess lugna värld, utan för livets hårdaste stormar och vedermödor, är förvisso värt vårt erkännande den stund det avslutar sin sekellånga färd på tidens stormuppfyllda hav, för att med friskt mod och justerad kompass kryssa över till ett nytt århundrades dimhöjda utptrickade farvatten.

Vi behöver i dag samma friska mod för farvattnen är minsann fortfarande utptrickade och dimhöjda.

Kuvassa näkyvän teatterirakennuksen omistaa Abo Teaterhus Ab, joka perustettiin jo v. 1836. Näin kertoi talon 125-vuotisjuhlassa pitämässään esitelmässä tammik. 21 pnä 1964 akatemianrehtori prof. Oscar Nikula. Esitelmästä on sirpaleita ja selostelmia toisaallakin tässä lehdessä. Juhlivan talon vaiheista saatiin kuulla m.m. seuraavaa:

"Kaupunginarkkitehti Gylich teki piirustukset tulevaan teatteritaloon, mutta johtokunta pyysi Engelin tarkastamaan ne ja hän suunnitteli uudet julkisivupiirustukset. Kaikki edistyi nopeasti. Jo joulukuussa 1836 pantiin rakennustyöt alulle. Seinät muurattiin tiilestä ja vesikatto katettiin valssatuin rautapeitilevyin. Salonki sai kaksi riviä altioita ja 550 istumapaikkaa. Tukholmalainen professori Per Emanuel Linnell maalasi vaaleansinisen esiripun, jota kultaiset liljat kaunistivat. Epäilemättä teatteri oli parempi kuin Engelin vastaa-

va luomus pääkaupungissa, mutta eräässä suhteessa rakennukset olivat samanveroiset. Lämpöä oli kummassakin saman verran kuin niiden seinien ulkopuolella. Anders Ramsay on kertonut, millaista oli olla teatterinäytännössä Helsingissä talvipäivänä 1840. Anders-poika istui äitinsä vieressä jalat kiedottuna vällyihin, jotka palvelija oli levittänyt lattialle siitä unoavan kylmyyden suojaksi. Isä oli päällysvaatteissaan ja lakki päässään, äiti ketunnahkatuokissaan, jossa oli suuri turkiskaulus. Jokaisen hengitys oli silminnähäntävissä. —

Suunnilleen yhtä kylmää oli varmaan Turun uuden teatteritalon vihkiäisissä. Juhlahan pidettiin tammikuun 21 päivänä."

Mainittuaan, että jo vihkiäisvuonna teatteritalossa oli 42 teatterinäytäntöä ja 11 konserttia, mikä suosio jatkui, niin että taoudellisesti oli mahdollista tontin täyteen rakentaminen ja itse teatterihuoneiston parantaminen 1860-luvulla, jolloin m.m. tehtiin vesijohto ja lämmitykseen keuhvolisia tulisijoja, esitelmöitsijä jatkoi:

"Kaikki sujui hyvin vuoteen 1881, mutta sitten tuli katastrofi,

joka oli lähellä merkittävä koko teatterin lopullista häviämistä. Tuntemattomasta syystä pääsi tuli talossa vallolleen maaliskuun 7 päivän iltana eikä sen voimaa pystytty hillitsemään. Koko sisustus paloi ja osa pihanpuolen seinistä sortui. Kun johtokunnan herrat näkivät hävityksen, arvelivat he, että taloa tuskin enää kannattaa rakentaa uudelleen. Tarkan harkinnan jälkeen päätettiin kuitenkin yrittää. He antoivat vaikean tehtävän arkkitehti C. J. von Heidekenille, miehelle, joka oli johtanut 1860-luvun uudistustöitä. Aikaa tarvittiin, ennenkuin palon jäljet olivat poistettu, mutta marraskuun 12 päivänä 1882 oli kaikki valmiista ensimmäistä ensi-iltaa varten.

Ne, jotka olivat uudestivinkkaussissa läsnä, olivat pettyneitä salongin uuteen sisustukseen nähden. He olivat tottuneet puraksen, valkean ja kullan sävyttämään interiööriin ja kattoon maalattuihin hengettäriin. Nyt he kohtasivat pelkkiä värejä: kulta tai hopea oli samealla vihreänsinisellä pohjalla tai nähtiin sameaa harmaata ja tummansinistä. Katossa oli leijuvien tyttöjen sijasta kunnianarvoisia, mutta ah niin kuivia kirjallijaniemiä. Muu nähtävä kuitenkin vielä kävi laatuun, mutta leveäraitaiset tapeetit ylittivät sielunmisrajan. Jo 1897 maalattiin salonki uudelleen ennen paloa olleisiin väreihin ja katto sai taas ilmat vertauskuvalliset hahmonsat.

TURKU-SEURA ABO-SAMFUNDET r.y.

Taloudenhoitaja -
Ekonomichef
Paavo Suominen, Puutarhaku-
tu 29, puh. - tel 22 670,
11 859.

Pääsihteeri ja toimisto - Gen.
sekretärare och byrå
Erkki Vuori, Kellonsoittajan-
katu 3-7 A 21, puh. - tel.
19 575.

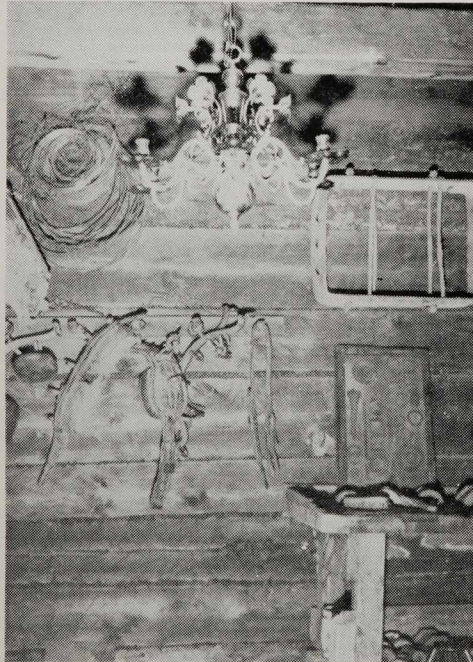
Svensspråkig sekretärare -
Ruotsinkielinen sihteeri
Carl Jacob Cardberg, Träd-
gårdsg. 46 A, tel - puh. 10 852.
Postisirtotili Tu 32 300.

Liity jäseneksi Turku-seuraan
- Bliv medlem i Abo-samfundet

Luostarimäki

Sille, joka on asunut Luostarimäen liepeillä vielä silloin, kun sen jokaisessa tönössä olivat omat asukkinsa ja sen piholla näkyi liikettä, puita tai vettä kantavia mummoja ja ukkoja, sille vaikuttaa Luostarimäki nyt kuolleelta museoalueelta. Kun muistaa siten sen kirjoittelun Luostarimäen puolesta, jolla lehtori Julius Finneberg yritti saada mielipiteet puolelleen, niin on tyytyväinen, että näinkin on käynyt. Olisihan nykyhetken kova käsi saattanut tuhota tämän romanttisen korttiin ja sijalla seisoisi nyt pari kylmänkalseata kivitaloa.

Luostarimäellä toimivaan käsitöläismuseoon kuuluu mm. paja. Sen katossa riippuu kynttelikko, joka on ihailtava esimerkki entisaan käsitöläisen taidosta.

Luostarimäen pihanäkymät ovat lajissaan suorastaan maailmankuuluja. Tässä eräs viehättävä pihanäkymä Käsitöläismuseon alueelta.

Turun palosta v. 1827 pelastui mm. Luostarimäki, joka saa kiittää olemassaoloaan suojaavaa Vartiovuorta. Luostarimäen korttiin rakennukset alkavat olla 200 vuotta vanhoja, sillä noin 1780 alkoivat käsitöläiset rakentaa alueelle omakotitaloja. Ne olivat kaikki pienikokoisia, tupia ja kamari, joskus kaksikin kamaria ja väliin työhuone lisäksi. Muutamissa on ukkoneva kuisti-osakin, mutta tavallisimmin oli tuvan ja kamarin välissä kylmä eteinen. Naapurin ja oman mökin väliin rakennettiin puuvaja, aitta ja toisinaan navettakin. Näin järjestyivät rakennukset jonkinlaisiin jonoihin kujien varrelle. Yleensä oli jokaisella pikkutalolla oma pihansa, joihin yritti saada kasvillisuutta ja joka erotettiin aidalla naapurin alueesta.

Kun kortti levittäytyi mäen rinteeseen, on sijoituspaikka hyvin vaihteleva. Paikoin oli kivi- ja kakkarakennettava toista metriä korkeaksi kujan puolelta, kun sitä pihan puolella tarvittiin tuskin ollenkaan. Harmaista kivistä muuratti kiviä ja sopivat siihen klassillisen yksinkertaisen puurakennustyyliin, joka oli vallitsevana. Luonto itse oli siis synnyttänyt sitä vaihtelua ja epäjärjestystä, joka antaa oman makunsa tälle rakennusryhmälle.

Vaikka turvekatot ovat hävinneet niin, että ei enää voi nähdä Rafael Koskimiehen "Porthanin ajassa" mainitsemaa näytelmää:

— "Tasapainotaitelijana esiintyvä vuohi savutorveen sidottuna nyhti ruohoa turvekatolta".

ei kuitenkaan iämpöinen tiilikatto riko vanhuuden leimaa.

Vihreät, usein kaksin sateenkaaren värein kimmeltävät pienet ikkunarudut ovat hävinneet viidesteen viidenkymmenen vuoden aikana, mutta edelleen verilaikan

kaupungissa, tunteneet ajan akkia siirtyneen taaksepäin?" Ruohoisat kujat, joissa polut ristitellävät, pikkupuolit, joista tekee mieli katsella pihanäkymiä, vanhat lehdet rautalaitteissaan, erilliset ammattilaisten kyltit, kaikki tuo on huomollisesti saanut myös maalarit liikkeelle.

Lähes puoli vuosisataa sitten näki täällä tavallista pitemmän ja isonaisen miehen lippalakkeineen maalaustelineensä vieressä. Oli hauska katsella sitä taitoa millä hän maalasi. Ei siinä ollut teknillisen haperointia. Hän oli tuulolainen syntynään. Ali Munsterhjelmin, joka palasi Luostarimäen kuvistaan, on tunnettu Aurajoki-aiheistaan. Axel Haartman oli myös saman ajan maalareita, joka suurella rakkaudella löysi täältä sommitelultaan mitä puhvimpiä aiheita.

Mutta Luostarimäen iltatunnelmat ovat erikseen. Rafael Koskimies sanoo tästä:

"Iltaisin söttiä talikynttilän tuikeu varten päässä olevaan siivään, peliänsä lyhtyyn ja tahti Vartiovuoren tuulimyllyn takana avaralle taivaalle."

Kaunistu suorastaan ruoan! Vielä puoli vuosisataa sitten täällä ei ollut sähkövaloa, vaan tupien ja kamarien pieniin ikku-

Suomen Turulle ENSIO HARNI

kaltaiset koreat pelargoniit painautuvat elävänä ja lämpöisinä ruutuja vasten. Jos kurkistit ruudusta sisälle, vallitsi siellä aave- mainen tummuus nokisten kuivneiden parrujen alla. Nyt heijastuvat vaaleat seinäpaperit ulkoa tulevaa valoa.

Axel Haartman kysyy: "Oletko koskaan seisoneet auringossa näillä kujilla ja unohtanut olevanne tavallisessa

Turun matkailulle tuiki tarpeellisten oppaiden valmentamiskurssi on pidetty tänä keväänä. Alkajistilaisuuteen taidemuseossa oli keraantynyt kymmenittäin oppaaksi ilmoittautuneita. Matkailuasiamies, maist. Arvo Hovila, julisti kurssit alkaneeksi. Puhessaan hän selvoitti Turun erikoisasmaa matkailukohteena. Kurssilaiset saivat eräitä käytännöllisiä ohjeita avaruissa, jossa ensimmäisenä varsinainen luonnonsijainti oli taidemuseon intendentin, maist. Erik Bergh. Kuvassamme kurssilaiset ensimmäisessä tilaisuudessaan.

noihin ilmestyi kellertävä öljylampun valo. Jos ilta oli pilvinen, olivat kujat synkät ja jos tuuli, sammuiivat pienet öljyleikit hataroissa katulyndyissä. Näin oli laita muuallakin kaupungissa, jossa erityinen lyhdynsyöttäjä kiersi pylivään luota toiselle. Mutta jos iso lyhyt taivaalta antoi valoaan, näkyivät keltaiset ikkunavalot vain heikosti ja tummat varjot heittäytyivät kujasten epätasaisuuksille.

Maj Granlund on runossaan "Mänen och Klosterbacken" haaveillut:

— "Kulkiko täällä ehkä nuorukainen, sanaton, ihastunut, haaveilijaisesti katsellen keltaista kuuta? Vaieten, jokaisella sydämen-lyönnylläkö kauku antoi jotat ajatukset runoilijastielulle? Josef julitus Wecksell, nuori uneksiä! Kuka, ellei juuri hän, ollut kuun uskottu?"

Näihin lähes kaksikatsavuotiisiin mökkeihin on v. 1940 kestästä alkaen ollut sijoitettuna käsityöläismuseo. Sunnuntaipäivisin saattaa täällä nähdä pitsinnyplään tai suutarin työssään.

ruukuntekijä pyörittää pöytänsä, kampamestari viilaa materiaaliaan, kelloseppä tarkistaa ehkä kelloja käyntiä ja kaupassa riippuvat sokeritopat kattokoukuissaan kuin isänsä aikaan.

Täällä elävät perinteet vanhaa ympäristönsä. Luostarinmaki ei ole vielä kokonaan kuollut, se herää toisinaan eloon. Turistit kilpeävät tupien kuluineita portaita ja lyövätkä päänsä mataliin ovikehyksiin astuakseen nari- seville lattiaalustoille kirkustelemaan uuttelaina jonkun vanhan mestarin puuhia. Talvella peittää korttelin lumi ja hiljaisuus, mutta auringon lämmittäessä vanhoja kauhtuneita seinä, saapuvat harmaat mestarit taas näyttämään taitojaan.

*

Lehtori Ensio Harnin kirjoittama kulttuurihistoriallinen matkaopas "Tutustumme Etelä-Suomeen" ilmestyy ensi huhtikuussa Otavan kustantamana. 150-sivuisessa kirjassa on tietenkin Turkua koskeva osa. Oppaassa on toistasataa piirrosta, jotka ovat tekijän käsialaa.

Turun saariston kesäasutus ja sen aiheuttamat ongelmat

Turun Liikemiesyhdistys r.y.:llä on 23. 3. Suomalaisella Pohjalla vuosikokouksensa klo 19.30. Kokouksen jälkeen pitää kauppat. maist. Erkki Karjalainen Turun Kauppa- korkeakoulusta mielenkiintoisen esitelmän aiheesta "Turun saariston kesäasutus ja sen aiheuttamat ongelmat". Esitelmää on mahdollisuus tulla kuuntelemaan asiasta kiinnostuneitten ja varsinkin niitten, joilla on kesäasutonsa saaristossa.

Kun ihminen ottaa huolehtiakseen joistakin villinäelävistä linnuista, niin on hänen myöskin jatkuvasti huolehdittava lintujen hyvinvoinnista. Luonnossa tapahtuu armotta heikkojen yksilöiden sortumista. Usein näkää tai petoeläimet (m.m. petolinnut) pitävät huolen siitä, ettei joku lintulaji pääse lisääntymään turhottomasti ehkä jonkun toisen lajin kustannuksella. Ihminen voi tätä tasapainoa järkyttää monellakin tavalla. Esim. lintujen muutto etelään johtuu lähinnä siitä, että ruoansaantimahdollisuudet pienenevät, eikä yleensä kylmä karkota lintuja etelään. Syksyllä ovat linnut lihavia ja rasvakeros vahva, joten niillä on vararavintoa usein pitkäänkin muuttomatkaa varten. Jos siis lintuja ruokitaan ylettömästi muuttoaikana, niin eivät ne muutakaan, vaan jäävät tänne talvehtimaan, varsinkin jos niillä on vähänkin sulaa vettä käytettävänä.

Näin on käynyt niiden sorsien, jotka satalukuisina talvehtivat Aurajoessa ja joiden lukumäärä vuosi vuodelta vain lisääntyy. Kun Kaupunginpuutarhan puolesta sorsia ruokitaan riittävästi, niin on se tuonut mukanaan sen, että pulut, naakat, varikset ja varpuset saavat myöskin osansa tästä ruokinnasta ja niidenkin lukumäärä säilyy ja lisääntyy. En rupea tässä pohtimaan, mitä olisi tehtävä tasapainon säilyttämiseksi. Todettakoon, että on paljon ihmisiä, joita miellyttää nähdä ja ruokkia täällä talvehtivia sorsia. Kun sitten tulee kevät ja lumet sulavat, niin hajaantuun talvehtinut sorsajoukko ja laatii pesänsä usein hyvinkin kauas vesistöistä. Aniharvat poikueet onnistuvat saavuttamaan Kuppilaalla ja Urheilupuistossa olevat lintulammikot, jotka muuten ovat kovin pienet, tahi uimaan merelle paljon liikennöityä Aurajokea. Viimeksimainitussa tapauksessa saariston huvilanomistajat saavat niistä hauskaa seuraa ja ruokittavaa kesäksi. Kun nämä puolikesyt sorsat syksyn tultua suurimmaksi osaksi muuttavat etelään, niin ne ammutaan joko Tanskan, Hollannissa tai Belgiassa ja ovat siellä suhteellisen helppoa saaliita.

Vaikkaan on ilmaistava se tosiasia, että Turun lintulammikot ovat sangen vaatimattomat. Urheilupuiston lammikoita tuskin voi isontaa,

vaikka lintuja varten aidattua aluetta kyllä voitaisiin suurentaa, ilman että se suinkaan häiritseisi urheilutoimintaa. Kuppilaalla sensijaan voitaisiin huomattavastikin lisätä lintulammikoita, koska pohjavesi on kovin lähellä maanpintaa ja nähtävästi puiston salaajitkin on joutunut epäkuntoon. Nykyisistä lammikoista pohjoiseen päin on kyllä tilaa. Pienoiskolirudan, joka nykyin on usein veden vallassa, siirtäminen sivumalle pitäisi olla helppoa.

Nämä parannukset kuitenkin ovat pieniä siihen nähden, mitä mahdollisuuksia Ruissalo tarjoaa. Siellä on jo kasvitieteellinen puutarha, luonnonsuojelualue jne. Kaikki lintujen ystävät tietävät, että useat muuttolinnut keväisin ja syksyisin käyttävät Ruissalaa levähdyspaikkanaan. Ei olisi kovinkaan vaikea tehdä vaivaa lammikoita esim. nykyaikaisilla kaivinkoneilla sille peltoalueelle, joka on päätien sekä Pikkupukintien ja Lentosataman välillä. Meriveden keskikorkeudesta se alue on alle yhden metrin, joten lammikoissa kuivansakin kesänä olisi riittävästi vettä. Sopivilla istutuksilla voitaisiin linnuille varata rauhallisia pesimäpaikkoja ja varmasti sorsapoikueet kokoontuisivat tälle alueelle. Tämä olisi alkuna myöhemmin perustettavalle eläintarhalle. Menisin niin pitkälle, että koko Ruissalon kartano rakennuksiin olisi saatava palvelemaan tätä kysymystä. Mahdollisesti Biologinen museoikin voitaisiin siirtää sinne, sen rakennus kun alkaa olla perin pohjaisen kohentamisen tarpeessa. Pari seikkaa kuitenkin olisi otettava huomioon, 1) että moottoripyörähuurijastelu Ruissalossa lopeutetaan ja 2) että kaikki kissat Ruissalosta hävitetään. Olen itse nähnyt, kuinka kissa lähellä Santalanrantaa vaaniskeli fasaaninpoikasia viime kesänä.

Kaikki luonnonystävät varmasti toivoivat, että Ruissalo palvelisi lähinnä ulkoilua ja luonnonsuojelua sekä että sopivilla toimenpiteillä edistettäisiin varsinkin lintujen viihtymistä Ruissalossa.

Aarno Hellemaa.

Akateemikko Waino Aaltosen täyttäessä maalisk. 8. p:nä 70 vuotta kohokohdaksi muodostui Turun kaupungin edustajien saapuminen klo 12 alkaen Kulosaaren ateljeehen. Turun kaupunginvaltuuston puheenjohtaja J. Koikkalainen, kaupunginjohtajat Waino J. Leino, Öyvind Stadius ja Ahti Näykki, oikeusneuvosmies Uti Palaja, kouluneuvos Aarne Honka, hovioikeudenneuvos Nils Berg ja toimittaja Eino Lehtinen toivat virallisen tiedon Turun kaupunginvaltuuston valtakunnallista huomiota herättäneestä päätöksestä perustaa Aurajoen rannalle Waino Aaltosen nimeä kantava museo.

Turun kaupungin sineteillä varustetusta pegamenttikääröstä luki kaupunginvaltuuston puheenjohtaja Koikkalainen taitelija Tauno Torpon laatiman näin kuuluvan tekstin: Suurelle turkulaiselle kuvanveistäjälle Waino Aaltoselle.

Täyttäessään tänään 70 vuotta Turun kaupunki esittää Teille, herra akateemikko ja professori, kunnioittavimman tervetulo- ja kunnianosoituksensa. Kunnianosoituksena Teitä ja mittaavaa elämäntöytä kohtaan on Turun kaupunginvaltuusto kokouksessaan 2. päivänä maaliskuuta 1964 päättänyt perustaa nimeänne kantavan museon ja välittömästi rakentaa sitä varten tyysijän Aurajoen valtakunnallisista kulttuuriperinteistä rikkaalle rannalle.

Turussa 8. päivänä maaliskuuta 1964 Turun kaupunki

Akateemikko Aaltonen kiitti liikuttuneena lahjoituksesta luonnehtien sen henkilökohtaista merkitystä. — Kuvassamme valtuuston puheenjohtaja Koikkalainen luovuttaa juhlijalle lahjansa. Akateemikon takana hänen vaimonsa Elisabeth Maasik-Aaltonen.

VÄINÖ AALTOSEN 70-VUOTISPÄIVÄ

Turun kaupungin edustajien tiedotettua prof. Aaltoselle Waino Aaltos-museon perustamispäätöksestä jättivät Turku-seuran hallituksen jäsenet J. Koikkalainen, E. Lehtinen ja U. Palaja juhlijalle turkulaisen taitelijan Juha Lukalan laatiman kunniasuisen adressin, jonka sisältö oli seuraava:

"Turku-seuran kunniajäsen academicus Waino Aaltonen

Sydämellisiin onniteluihin liittyvänä saatamme kunnioittavasti tiedoksi, että Turun kansa- ja oppikouluissa esitellään 70-vuotispäivänne johdosta nousevalle polvelle Teidän työtaivaltanne, eritoten sen turkulaisen peruskauden valossa, jolta veistos- ja väritaitteenne on kohonnut tunnettuihin valtavien mittoihin.

Alotteensa tueksi ja esittelyn elävöittämiseksi on Turku-seura saanut Turun kansakoululaitoksen ja Turun Taideyhdistyksen yhteistyönä valmistetun raihan, jonka tahtonette, Herra Professori, suosiollisesti vastaanottaa.

Suomen Turussa maaliskuun 8. päivänä a. D. 1964

Toivo T. Rinne Erkki Vuori"

Kuvarainan ja sen 34 kuvaan liittyvän selostuksen tekijöinä ovat olleet maisterit Erik Bergh ja Mikko Hirvoila. Kansakoulun tarkastaja A. T. Koskimiehen päätöksen mukaan käsiteltiin tätä opetusainesta 9. 3. suomenkielisten kansakoulujen III—IX luokilla 1—2 tuntia ja alaluokilla harkinnan mukaan. Turku-seura oli kiertokirjeellä pyytänyt, että myös oppikouluissa selostettaisiin mestarin elämäntyötä, myös ruotsinkielisissä.

Waino Aaltonen on myös Turun Aleksis Kivi-kerhon kunniajäsen. Kerhon puolesta jättivät sen varapuheenjohtajat kirjailija Toivo Lyy ja dipl. ins. Martti Artukka Lyyän suomentaman Geofrey Chaucerin "Canterburyn tarinoiden" loistopainoksen, jonka esilehden tait. Juha Lukala oli somistanut onnitelutervehdyksin

kerhon "Todelliselle kukkomaa-karille". Onnitelu päättyi Kiven sanoihin: "Ken voi enää aatella kauneutta ankarampaa?"

Henkilökohtaisten edustajien välityksellä esittivät onnitellunsa lisäksi seuraavat turkulaisjärjestöt:

Turun Taideyhdistys, prof. C. E. Sonck ja intendentti Erik Berg ja arkkitehti A. S. Sandelin jättäen Ilmari Väänänen v. 1930 tekemän Turun Piirustuskoulun 100-vuotismuistomitalin, mikä ainoana kultaan valmistettuna kappaleena on numismaattinen harvinaisuus.

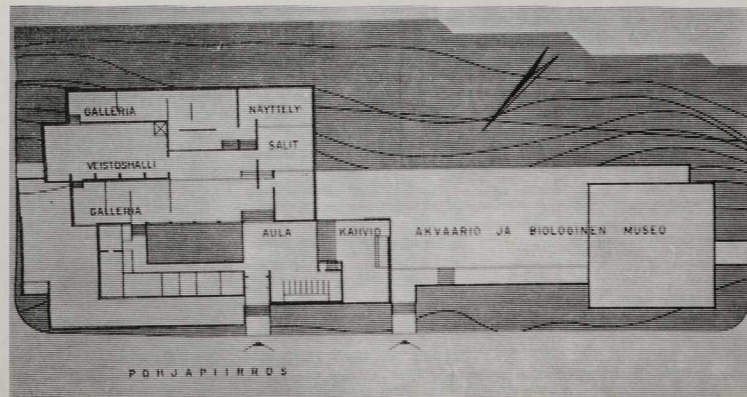
Turun Kuvataiteilijat, taitelijat Osmo Laine ja Antti Laine sekä sihteeri Valde Kaski, jotka adressin ohella luovuttivat sirpaleen Hirsensalon Kellarinvintin peruskalliolta.

Turun Taitelijaseura, taitelija Osmo Laine, jättäen adressin.

Varsinais-Suomen Maakuntaliitto, kaup. joht. Ahti Näykki ja prof. Arvo Viljanti, jotka ojensivat juhlijalle omistettua ja hänen elämäntyötään valaisevin kirjoituksin varustettua Maakuntakirjan n:o 19.

Yksityisten turkalaisten tervehdyksiä oli lisäksi kymmenittäin.

Arkkitehdit Irma ja Matti Aaltonen ovat suunnitelleet tämän Aurajoen rannalle kohoavan museotalon, jonka rakentamistyöt aloitetaan jo syksyllä ja jonka ensi vaihe — Waino Aaltosen museo — valmistuu v. 1966—67 vaihteessa. — Kuten pohjapiirrokselta selviää sisältää rakennus lopullisessa muodossaan myös tilat akvaariota ja biologista museota varten.

PUNAINEN VALO — SEIS!
OHITUS SILLALLA MAHDOTON. — VALMISTAU DU KOHTAAMAAN JUMALASI.

— Hahhah! Jopas ovat keksineet. Suorastaan hirteinen huumorintaju tuolla uskovaissporukalla, joka kiinnittelee julisteita ten deiden varsille. Rautatiesilta varoitustauluineen on tuttu, sen takana on vähäinen pitäjänkekus, pari kolme keskenään kilpaillevaa kauppauputia, posti ja apteekki. Syrjäkyläläiset tulevat sinne peninkulmien, mutta tuskin enää tiettömien taipaleiden takaa. Ihmisen ei enää tarvitse olla niin eristetty kuin joskus isoisan aikoihin. Kirkko on jo ajat sitten sivutettu, tämä pitäjä on laaja. Tunnen sitä hiukan, tunnen ihmisiä, jotka asuvat tien varrella. He puhuvat hauskalta kuulostavaa murettua, aivan toisenlaista kuin etelässä. Tuttuina he meidän vastaanottavat, vaikka erotummekin heistä. Sinulla on läänimme tunnus, Ifa ja mi-

Fil.maist. Orvokki Peltola on runoilija, jonka tuotteita on nähty tämän lehden palstoilla. Kun hän ilmestyy kirjalliseen areenalle lähikuukausina, ei se kuitenkaan tapahdu runon, vaan proosan merkeissä. AAK'n kanssa tehdyn sopimuksen mukaan näkee Peltolan romaani "Kuja johtaa tielle" väitänvalon tänä vuonna tai viimeistään ensi vuoden alussa. Romaanin tarkastelun kohteena on Turun esikaupunkialue, jonka läpi rakennettavan valtatie vuoksi koteja puretaan, vaikka romaanin keskeisperhe saakin jouda paikoilleen. Uuden turkulaiskirjailijan proosanäytteensä julkaisemme oheisen novellin.

lipuu sille kevyesti, näin olemme ylittäneet sadat sillat. Se näyttää kevyeltä, mutta se jaksaa kantaa junankin. Sitä on ajettava hiukan varoen, on kuin leijuisimme jossakin. Ympäriämme on Karjala kunnainen, järvi-
neen. Mutta kun tulemme keskustaan, on meidän ajettava lujaa, on ehdittävä kaupunkiin ennen iltaa. Ystävänä odottaa minua siellä ja pyysi minua tulemaan ajoissa. Kyllä me ehdimme, Ifa. Olemme jo sillan ja matkan puo-
livalissa.

Miksi kone sammui? Ei siinä pitäisi olla mitään vikaa. Olen ehkä laiminlyönyt huoltosi, mutta luulen tulevani sinut kuin itseni, Ifa. Olet jo parhaat taipaleesi ajanut enkä liene enää matkan alussa minäkään. Mutta ehkä vielä tänä kesänä hankin tilallesi uuden, joka on hienompaa sukua kuin sinä. Siitä on ollut jo puhetta. Siinä ovat avuksikin denaarit, mitä sinusta saan. Vanhan romun hinta. Mutta nyt

RAUTATIESILTA

nut paljastaa murteeni aivan kuin Pietarin.

— Pietarin — hän joka petti... Vai oliko se Juudas — tapanani ei ole käydä kirkossa ja radion-
kautaisen sen takia vain harvoin. Olen oppinut luottamaan sinuun, Ifa, enkä itsekään ole tietäkseni pettänyt ketään. — Niin, tosiaan, mutta olen silloin nuori ja ehkä ikäkeskenkin lapsenas. Kerskuin häntä kiusatakseni olemattomista saavutuksista, todellisuudessa olin väsynyt häneen. Ei hän sanonut paljon, en tiedä, mitä hän minusta ajatteli. Ehkä hän ei pitänyt minua sanojen arvoisena, se suututti minua kauan. En ole tavannut häntä sen jälkeen kun jätin sormukseni, mitä vain joskus olen ohimennen kuullut. Uskon, että niin oli hänestäkin parempi. Me sovimme toistemme matkaan hyvin, Ifa, vaikka en kiellä, ettenkö olisi sinuunkin joskus vähän kyllästynyt.

Nyt palaa sillalla valkoinen valo. Se palaa täällä melkein aina. Juna kulkee täällä harvoin, sellainen löntys, joka pysähtelee joka seisakkeella. — Mutta jotenkin minusta tuntuu oudolta, on kuin pelottaisi. Ei, se ei voi olla tuo silta, olen ajanut satojen tuollaisten yli. — Tuo varoitustaulun viereen kiinnitetty juliste? — Eivätkö ne uskovaisspakanat ole keksineet sille sopivampaa paikkaa? — Naurettavaa. — Kulje sillan yli, mutta älä rakenna sille majaasi. — Tuokin lause on peräisin jostakin uskonnollisesta lähteestä, Intiasta kenties. Olen nähnyt pikkupoikien pitävän onkiessaan siltaa mielipaikkanaan, joskus sille pysähtyneen lempivaisten, joskus jonkun yksinäisenkin. Silta on pitkä ja näkymät sen molemmin puolin kau-
niit.

Ei minulla ole aikaa rakentaa majaani sillalle, vaikka sillä palaisi tuhat valkoista valoa. Auto

sinun olisi jaksettava kulkea muutama kymmenen metriä, keskustassa on huoltoasema. Kyllä minäkin autan akuun, eihän se vika niin suuri liene, kunhan ensin sen löydän. Täällä sillalla ei vain olisi hyvä viivytellä, sillä kulkevat myös autot. Ei hätää, olen aivan rauhallinen, käteni vain vapisevat hiukan. Ei tämä vie aikaa kuin muutaman minuutin. — Minun pitäisi olla jo kaukana keskustasta. Ystävänä on varannut liput teatteriin. Loppumatka on ajettava todella kovaa.

Kuulenko oikein? Juna viheltää. — Tosiaan, sen pitäisi olla näihin aikoihin asemalla eikä sinne ole kuin vajaa kilometri. Olen kuulevinani sen kolman, ehkä kuulisinkin, jos painaisin korvani kiskolle. Lapsena se oli minusta hauskaa. Nyt minulla ei ole varaa hukata sekuntiakaan — ehtisinkö välttämään junaan? Ei, turhaa, en ole mikään

pikajuoksija ja juna ei kumminkaan ehdi jarruttaa. En edes tiedä, missä tämän kiron tuillan päässä on lähin puhelin. Punainen valo palaa jo sillalla eikä niin autoa vuoroaan odottamassa, ei edes yhtään eukkoa kasseineen. Voi hyvä Jumala, anna tämän auton lähteä liikkeelle! En ehdi enää pois sillalta, siinä ei junan tullessa ole tilaa laihimmallekaan. Ehkä voin riputtaa itseäni käsieni varassa, mutta en ole mikään sirkustaiteilija enkä osaa uida. Ensi kerralla otan pelastusliivit mukaani. — Ensi kerralla!

— Hyvä Jumala, älä anna minun jäädä rautaisten pyörien ruhjotavaksi! — Minulla on sittenkin vielä kaksi vaihtoehtoa Ifa, sinulla vain yksi. Ehkä järeällä on joku, joka minut poimii. Tulen joka tapauksessa ostamaan uuden auton, sinusta ei ole muuksi kuin romuksi. Olit jo vanha, kun sinut ostin, et maksanut paljon, vaikka minulle maksoitkin kokonaisen omaisuuden. — En saa ovea auki. — Miksi hiudessa meidän takaisin autoon, käteni ovat kuin hyttelöä. Hyvä on, Ifa, en eroa sinusta, suo anteeksi, että aioin myydä sinut romun hintaan. Ethän petä minua nyt. Minulla oli kerran eräs, jonka myös petin, mutta tietävästi hän on hyvin onnellinen sen toisen kanssa. Eikö kaikki ole välillämmä selvä? Ei sovinmonteikon tarvita aina sanoja. Uusi ystäväni siellä kaupungissa odottaa, vilkulle kelloon ja katsoo kadulle. Hän on itse hyvin täsmällinen.

Nyt auto lähti liikkeelle. Ehkä ei siinä ollut mitään vikaa, se taisi olla itsessäni. Mutta takapeilistä näen, että juna on sillalla. Sen silmät ovat ehdottomat.

TURKU-SEURAN KEVÄTREKKEILYT

Retkeilyjaoston toimesta järjestetään suosiota saneita tutustumiskäyntejä seuraaviin nähtävyyksikohteisiin allamainittuina perjantaipäivinä klo 19:

24. 4. Kunnallissairaalan alue
8. 5. Ruissalo, jossa tilaisuus istuttaa oma nimikkopuu
15. 5. Ensi-koti, Radium-koti ja Pienten lasten vastaanottokoti
22. 5. Mäntyrinnetien huoltokoti

TURKU-SEURA — ÅBO-SAMFUNDET

Perust. - Grundl. 1957

HALLITUS - STYRELSEN

Puheenjohtaja - Ordförande Toivo T. Rinne. Varapuheenjohtajat - Viceordförande Olli Kestilä, John Rosas - Jäsenet - Medlemmar Esko Aaltonen, A. O. Jokinen, Johannes Koikkalainen, Eino Lehtinen, Helmi Lehtonen, Eero Numerla, Lauri Orell, Uuti Palaja, B. K. J. Päivänsalo, Olavi Santalahti, Helmi Silvola-Manerus, Anna-Liisa Stigell, Arvo Suominen, Paavo Suominen, Viljo Vanne.

JAOSTOT - SEKTIONERNA

Vanhan ja uuden Turun jaosto:

C. J. Gardberg (puh.joht. - ordför.), Kaimo Hakanen (siht. - sekr.), Esko Aaltonen, Svante Dahlström, Keijo Hakanen, Einar W. Juva, Viljo Kaila, Olli Kestilä, Holger Kraemer, Irja Sahlborg, Pekka Sivula, Anna-Liisa Stigell, Haakon Wainio.

Sivistysjaosto:

Olavi Lähtenmäki (puh.joht. - ordför.), Arvo Suominen (siht. - sekr.), Erik Bergh, Sampo Haakteila, Veikko Hankomäki, Paavo Kallio, Allan T. Koskimies, Reino Leimu, Ahti Näykkö, John Rosas, Olavi Santalahti, Olavi Sarmio, Auvo Säntti, Ole Torvalds.

Teollistamis- ja tiikejaosto:

Aarno Aho (puh.joht. - ordför.), Stig-Olof Winter (siht. - sekr.), L. Bergroth, Kaarlo Haikkola, Juuso Härrä, A. O. Jokinen, K. A. Jylhä, Eero Kestilä, Voitto Kunnas, K. B. Lindberg, Matias Lindstedt, Heikki Löyttylä, Eero Numerla, B. K. J. Päivänsalo, Niko Salonen, Berndt Schauman, Sven Stendahl.

Retkeilyjaosto:

Viljo Vanne (puh.joht. - ordför.), Toivo Korpela (siht. - sekr.), Kristofer Gräsbeck, Lauri Immonen, Uuti Palaja, Olavi Rytönen, Carl-Eric Sundman.

Onjelmajaosto:

Esko Koskeli (puh.joht. - ordför.), Anja Raita (siht. - sekr.), Esko Järvmäki, Eino Lehtinen, Tauno Majjala, Vappu Mäkelä, Iikka Nurmi, Kalevi Perho, Lahja Saivander, Ali Suovanen, Gullan Wahlström.

Naisjaosto:

Helmi Silvola-Manerus (puh.joht. - ordför.), Toini Grönqvist, Hilka Impivaara, Irma Jylhä, Linnea Lahtesmaa, Helmi Lehtonen, Tytti Lindström, Dagny Peters, Lahja Salvander, Sylvi Siltanen, Anna-Liisa Stigell.

Työjaosto:

Seuran puheenjohtajisto ja jaostojen puheenjohtajat sekä taloudenhoitaja ja sihteeri. Samfundets och sektionernas ordförande samt ekonomichefen och sekreterarena.

Suomen Turun toimituskunta:

C. J. Gardberg, Kristofer Gräsbeck, Paavo Kallio, Olli Kestilä, Eino Lehtinen, Toivo T. Rinne, John Rosas, Arvo Suominen, Ole Torvalds.

Taloudenhoitaja - Ekonomichef

Paavo Suominen, Puutarhakatu 29, puh. tel. 22 670

Pääsihteeri ja toimisto - Gens.sekreterare och byrå

Erkki Vuori, Kellonsoittajank. 3 A 21, puh. - tel. 19 575

Svenskspråkig sekreterare - Ruotsinkielinen sihteeri

Carl Jacob Gardberg, Trädgårdsg. 46 A, tel. - puh. 10 852

Postisliittotili Tu 32 300.

Liity jäseneksi Turku-seuraan —
Bliv medlem i Åbo-samfundet

Tilatkaa SUOMEN TURKU

kaupunginjohtaja Harras Kytä, joka esitti yleiskatsauksen esille tulleista näkökohdista. Kun vielä oli käyty muutama puheenvuoro esitti päättäjänastan jaoston puheenjohtaja kauppaneuvos Aarno Aho, joka oli toiminut tilaisuudessa puheenjohtajana. Pöytäkirjaa piti jaoston sihteeri pankinjohtaja Stig-Olof Winter. — Jaosto on huoletunut edustuksesta Turun Messujen kevät- ja syyskokouksissa.

Sivistysjaosto

Jaoston piirissä ei kertomusvuoden aikana ilmaantunut asioita, joista olisi erityistä mainittavaa lukuunottamatta erästä sille tehtyä esitystä Waino Aaltos-museon suhteen, mikä sekä jäi seuraavaan vuoden käsittelyyn. Moniaissa hallituksen käsittelyssä asioissa on kuitenkin kuluu jaoston jäsenen mielipidettä.

Retkeilyjaosto

Jaosto on järjestänyt seuraavat esittelytilaisuudet:

26. 4. tutustuttiin Aurajoen itäpuolella oleviin muistomerkkeihin. Waino Aaltosin käsialaa olevien Aleksis Kiven, Paavo Nurmen ja Turun Lilja-patsaiden esittelyyn toimitettiin taitelija Osma Laine ja Henrik Gabriel Porthanin ja Pietari Brahen patsaiden esittelyyn filmimaisteri Toivo T. Rinne.

3. 5. piti rehtori Aarne Helander esityksen vanhan hautausmaahan väleista. Kiertokäynnin yhteydessä tutustuttiin eräisiin 1800-luvulta peräisin oleviin merkittäviin turkulaisten hautaustomerkkeihin.

10. 5. esitteli intendentti Erik Bergh Aurajoen länsipuolella olevat muistomerkit. Kiertokäynnin yhteydessä tutustuttiin Puolalanpuistossa, Aninkaistentorilla sekä seurakuntatalon edustalla oleviin veistoksiin. Erik Julinin rintakuvaan sekä kirjastotalon puistikossa olevaan suihkukäyttöön ja talvimerkikulun muistomerkkiin.

17. 5. käytiin uusissa kaupunginkirjastossa. 100-vuotiaan kirjaston väleista ja sen nykyisistä työskentelymuodoista kertoi kirjastonjohtaja filmimaisteri Marjatta Heiskanen.

Jaoston järjestämissä tilaisuuksissa on kuulijoita ollut 100—300 henkeä.

Ohjelmajaosto

Jaostolle paljon puuhana antava ja monien väleuksien kautta toteutettava juhannusjuhla pidettiin 21. 6. Ruissalossa, mutta ei enää Kolkanniemiellä, jossa sääolosuhteet olivat aikaisempina kertoina olleet juhlaikansalle vähemmän suotuisat ja jonne ainakin vanhemman polven oli hankalaa saapua matkan pituuden vuoksi. Juhlapaikka siitettiin saaren kaupunginpuoleisessa päässä sijaitseva, muistorikas Marjanieni, jonka vähittävä piha on kaikilta tuulilta suojassa. Siinä

suoritettiin perinteellistä kansanjuhlaohjelmaa ja väreisellä tenniskentällä Varsinaissuomalaisen osakunnan emännät ja isännät huolehtivat virvoketarjoilusta. Paikka osottautui varsin sopivaksi, kun kokkokin voitiin rannalla polttaa, ja erittäinkin sen ystävällisen ja auttavaisen vastaanoton vuoksi, jonka seuran toimihenkilöt saivat hulluun haltijaväen taholta.

Sinässä on juhlan järjestämisen kuitenkin taloudellisesti ja järjestelyteknillisesti niin raskas tehtävä, että ohjelmajaosto päätti yleisille elimille esittää, että seura luopuisi juhannusjuhlan huolehdinnasta.

Jäsenjuhla pidettiin 26. 11. Turun normaaliyseen juhlasalissa ja sen ohjelmaa, jossa kaupungin suosiollisella avulla esiintyi mm. Turun kaupunginorkesteri Jorma Panulan johdolla, herätti yleistä tyytyväisyyttä salin täyttävän jäsenistön keskuudessa, Esitelmän kaupungin linnausta piti hortonomi Aarno Hellemaa.

Naisjaosto

Naisjaosto on pyynnöstä avustanut eri tehtävissä ja sen perinteellinen suurtempaus oli taaskin kytettytilapäiväjuhla, joka pidettiin kaupungintalon juhlasalissa 3. 2. Kun tästä ja muistakin juhlusta on aikotnaa ollut yksityiskohtaiset selonteot, ei niiden ohjelmaa ole tässä syytä toistaa. Todettakoon vain, että tämä juhla on säilyttänyt suosionsa ja että naisten tunnettu taito saada viihtymys ympäröimään kynttilävalaistua juhlahetkeä, jossa myös höyryävä kahvi on juotavissa pikkupöytien ääressä, saavutti tällä kertaa odotetun tuloksen.

Lehti jaosto

Jaoston ja toimituskunnan uudelleenjärjestely käsitä edellä jo selostetun lisäksi sen, että lehdelä on nyt erillinen päätoimittaja ja toimitussihteeri, kun toimittaminen aiemmin oli yhden toimittajan varassa. Ratkaiseva askel oli myös päätös siitä, että lehteä ilmestynä jättyäsuurta numeroa ja että lehden ilmentysajankohdat ovat täsmällistyneet. Kaupunki suurtilaajana on määrätellyt sille kuuluvien kappalten saajat ja määrännyt edustajansa toimituskuntaan, johon seuran hallitus valitsi myös seuran puheenjohtajan ja varapuheenjohtajat. Ensimmäisen kerran lehti painettiin koko vuoden samassa kirjapainossa, joka oli Jaakkoo-Taara Oy.

Jäsenistö

Jäsenmaksuksi vahvistui vuosikokous 4 mk., josta 1 mk tulotutetaan aikakauslehdelle tilaamaksuna, se kun lähetetään kaikille jäsenille. Jäsenkirjuriina on edelleen toiminut isännöitsijä Aarne Vesa. Vuoden alussa oli henkilöjäsenten lukua 639 ja sen päätyttyä 652. Yhteisöjäseniä, jotka suoritavat jäsenmaksuna 50 mk, oli vuoden päättyessä 12.

Lopputoteamus

On käynyt selväksi, että Turku seurala on kotiseutuyhdistyksenä tärkeä sijansa Turun kulttuurijärjestöissä, joka vuosi vuodelta yhä valtavammoin on tullut nimenomaan linnassa ja tuomiokirkkossa johdosta kokemaan, että sen kotikaukipunkki on maan ensimmäisiä matkailukohteita. Seura voisi antaa tähän asti suuremmankin panoksen kaupungin tunnetuksi tekemisessä ja niin henkisen kuin aineellisenkin edistämisen työssä, jos sillä olisi varaa palkata toiminnanjohtaja. Tällaiseen tavotteeseen on aiheellista pyrkiä.

Turussa helmikuun 26. päivänä 1964

Toivo T. Rinne
Erkki Vuori

Kiertävät teatteriseurueet Turussa 1700- ja 1800-luvulla

1735 mainitaan ensimmäisen kerran kiertävistä teatteriseurueista. V. 1761 Turkuun saapui Petter Stenborg rakennuttanut nykyisen kauppatorin laidalle teatteritalon, mutta syyskuussa huvitteli ikeä ihmisjoukko kivitämällä rakennusta ja repimällä alas mainosjulisteita. Teatterinjohdaja Carl Gottfried Seuerling saapui seurueineen kaupunkiin v. 1768 ja vuokrasi esityspaikaksi kaupungilta varastorakennuksen. Stenborgin tiedetään esittäneen Molieren, Voltairen ja Holbergin sekä Seuerlingin Calderonin, Racinen, Shakespearen, Molieren ja Holbergin näytelmiä. Viimeksi mainitun suuri numero oli Maailman luominen, jossa hän itse esitteli Isä-Jumalaa. Myöhemmin hänen rouvansa teatteriseurue esintyi Linnankadun varrella sijaitsevassa prof. Bonsdorffilla vuokratussa ladossa, jossa ulla-kolla tapahtuneita teatteriesityksiä saattoivat joskus tulla alapuolelta teurastamosta kuuluvat äänet.

Teatterinjohti Carl Gustaf Bonuvier perusti Turkuun teatterin, jolle hän antoi nimen Kejsariliga privilegierade teatern. Hän rakennutti uuden komean teatteritalon v. 1817 ja siinä oli 700 katsojapaikkaa. Talo oli maan ensimmäinen varsinainen teatterirakennus ja turkulaiset olivat siinä niin väleitä, että he aikovat kutsua Uutta toria Teatteritoriksi ja Aurakata Teatterikaduksi. Mutta tämänkin rakennuksen tuhositi v. 1827. Samana vuonna aloitti Helsingissä toimintansa teatteri. Se antoi vauhtia turkulaisiin, jotka pystyttivät tilapäisen teatterirakennuksen v. 1830. Nykyinen teatteritalo valmistui sen paikalle v. 1839 turkulaisten porvarien rakennuttamana.

(Prof. Oscar Nikulan esitelmästä).

Pata:

SATTUUHAN SITÄ...

Satakiloisen pieni nyrkkifirma oli tehnyt pieniä palveluksia muutamille liikelaitoksille. Satakiloisen oli lähettännyt siististi kirjoitettuja, tarkkaan harkittuja alialiset laskut. Oli odotettua suoritusta jo pari kuukautta. Mutta mitä ei tullut.

Satakiloisen läkipellistä tehty kassalaatikko tyhjien. Vuokra jäi maksamatta. Verot jäi maksamatta. Kaikki jäi maksamatta.

Kun karhut tulivat, niin Satakiloisen tarjosi maksuksi jäljenöksi lähettämistään laskuista. Kukaan ei huolinn. Tratta, sanoivat. Konkursi, sanoivat. Perkeleen huijari, sanoivat. Perästä kuului, sanoivat. Jotkut sanoivat vielä pahemminkin.

Eräänä päivänä Satakiloisen teräsi luontonsa, vänsi oven lukkoon ja lähti karhuamaan saataviaan. "Ken vaivojaan vaikertaa..." ja niin pois päin.

Satakiloisen meni erään liikelaitoksen konttoriin, otti hattu-reuhkansa päästään ja jäi ovelle seisoamaan.

— Päivää, hän sanoi kirjoitus-pöytänsä ääressä istuvalle johtajalle.

Johtaja kääntyi tuolinsa kera: — Päivää.

— Minä... tuota... anteeksi vaan... olisi tuota... lasku, Satakiloinen änytti.

— Maksamattako?

— Niin juuri... maksamattako... On ehkä... unohtunut.

— Niin kai. Semmoista settuu nykyään... heh heh... Nykyään settuu... kaikenlaista...

Johtaja nousi varovasti seisoimaan, katsoi koko ajan Satakiloista silmiin, sanoi pehmeästi:

— Jaha, juu... Semmoista settuu... heh heh... Harvoinkos semmoista settuu että unohtaa...

Mutta jos mies on hyvä ja odottaa hetken. Vain pienen hetken. Ei tässä mitään hätää ole. Rauhasa vaan. Tämä on mukava pieni huone, olkaa kuin kotonaanne, aurinkokin paistaa. Istutaa siihen tuoliin vähäksi aikaa, siinä on savukkeitakin. Minä pidän noista jotka ovat punaisea pakettia. Eikö olekin kaunis paketti? Oikein kaunis paketti. Ja hyviä tupakoita. Minä vain haen tuolta toisesta huoneesta semmoisen mukavan kiltin miehen, joka ymmärtää näitä asioita paremmin kuin minä. Näitä maksuasioita, heh heh, tuntee paremmin asiat. Minä tulen ihan heti takaisin, hetken vain. Mies istuu vain rauhassa.

Satakiloisen istuutui. Savuketta hän ei ottanut koska ei polta muulloinkaan.

Hetken kuluttua johtaja palasi takaisin mukanaan ainakin kaksimetritrin miehenroikale. Semmonen kravattiroikale.

— Tuossa se on, johtaja sanoi, osoitti Satakiloista.

Kravattiroikale tuljotti Satakiloista. Kääntyi johtajaan:

— Ei se oikein hullulta näytä!

Satakiloisen riemastui, hän otti sen kehumiseksi.

— Kyllä se hullu on, vaikkei siltä näyttäisikään! Johtaja sanoi topakasti. — Se teeskentelee viisasta. Katso kuinka älyttömästi se hymyilee. Selvä tapaus! Parasta kun saatat hänet heti ulos, jos se rupeaa raivoamaan, niin sinullahan on omat pienet konstisi. Mutta ole varovainen ettei liikkeemme maine kärsi, tiedetään sinä kateelliset ihmiset. Kun olisi narua niin pantaisiin se heti köysiin. Ei noista koskaan tiedä. Varovaisuus on aina hyväksi.

Satakiloisen ymmärsi sanat

mutta ei puhetta. Laskevat leikkiä, hän ajatteli. Herroilla on herrojen puheet.

— Hymyilee se kyllä vähän älyttömästi, mutta... kravattiroikale epäri.

— Ei mitään muttia! Johtaja karjaisi. — Jostakin se on karannut, näkee,han sen päättäkkin. Mistä lie. Ei täysjärkinen tule oma-aloitteisesti laskuun maksamaan! Tartu kraveleihin ja vie se pihalle.

Satakiloisen kohottautui tuolistaan: — A... anteeksi... Minä... tuota... e-een tullutkaan... tuota... maksamaan...

Satakiloisen oli nyt peloisissaan.

— No mitä te sitten täneen tulitte? Hän? Johtaja karjui.

— Tulin... tulini perimään saataviani... Karhuamaan... Yli kaksi kuukautta... Minä ajattelin että...

Kravattiroikale katsoi johtajaan. — Olet oikeassa, hän sanoi ja tarttui Satakiloista hartioista. — Kuulitko mitä se sanoi?

— Kuulin. Hullu se on, sanoinhan minä, vie ulos vain. Potkaise siitä ovesta eteiseen. Jos vaikka itse ymmärtäisi mennä kadulle. Ei viitsisi soittaa poliisille, liikkehen maine siitä ehkä kärsisi turhanpäiten.

Ja kravattiroikale potkaisi. Ovi aukeni kun istestaän ja Satakiloisen matkähti eteisen kovalle lattialle, löi päänsä seinään. Satakiloisen meni melkein tajuttomaksi, mutta vain melkein, sillä oven takaa hän kuuli johtajan puhuvan:

— Mistähän se oli karannut? Kai siitä johonkin pitäisi soittaa että noutaisivat pois, mutta liikkeemme maine... Tulee pian lehteen että meillä on hulluja konttorissa. Kaikkea noille hulluille mieleen juolahtaa. Kun isommatkin firmat ovat konkurssitilassa eivätkä maksa velkojaan, niin kuinka sitten tämmöiset pikkufirmat. Mutta hulluilla on hullujen meiningit. Muistatko sinä sitä Poutiaista?

— Muistan. Mitä hänestä?

— No. Se rupeui kuvittelemaan olevansa filtersavuke ja työnsä puupuhlia housuihinsa mistä vain irti sai. Mutta mennään kahville.

— Mennään.

Satakiloisen rousi akkia ylös lattialta, laskeutui portaat ja

Jatkuu sivulla

Turun Työvään Säästöpankki

Keskiajalla ei ollut mitään loukkaavaa siinä, että kohtauksia Kristuksen elämästä esitettiin draaman tapaan Turun tuomiokirkon holvien alla. Itse messu vuorolauluineen ja rituaalisine tapoineen oli kuin osa näytelmää. Jouluaaton suuressa messussa oli palvonta keskitetty kuorien seimen ympärille. Kuoriapoppi ja teinit kulkivat paimenpuvuissaan seimen äärelle tervehtiäkseen Jeesus-lasta lauluihin ja rukouksiin. Lopplaisena oli kolmen kuninkaan vuoro kunnioittaa vastasyntynyttä. He kulkivat ympäri kirkkoa itämaisiin asuihin pukeutuneina ja laskivat uhrilahjoja seimen luo. Nämä liturgiset menot eivät olleet vain pyrkimystä jumalanpalveluksen juhlistamiseen, vaan ne muodostivat myös vastapainon niille riehaaville ja epäpyhillä joululeikeille, joita harjoitettiin monin paikoin ja jotka olivat jäännös pakana-ajalta. Leikit ennustuksista, sankarien palvonnasta ja Herodeksen lapsenmurhasta saivat lopuksi sellaiset mittasuhteet, että niitä ei voitu enää kirkossa esittää. Seurat ja koulut ottivat ne ohjelmaansa ja antoivat niille pian toisen luonteen, minkä lisäksi kansankielitä alettiin myös käyttää niitä esitettäessä.

1300- ja 1600-luvulla oli näytteleminen osana koulupoikien kasvatuksessa. Silloin näytelmien esittämisestä määrättiin Juhana III:n kirkkojärjestyksessä vuodelta 1575 ja myöhemmin koulujärjestyksissä vuosilta 1611 ja 1649. Niinpä teinien tiedetään esiintyneen Juhana Herttuan hovissa. 1600-luvulla esitettiin Turussa näytelmiä enemmän kuin koskaan ennen, osaksi katedraaliskoulussa, osaksi akatemiassa. Kun akatemia kesäkuussa 1640 vihittiin, esittivät ylioppilaat komedian ja myöhemmin kappaleita mm. maisterinpromootioissa ja muissa juhlatilaisuuksissa. Jakob Chromanderin tiedetään kirjoittaneen 1640-luvulla kaksi näytelmää. V. 1650 esitettiin Samuel Bräskin kirjoittama ja Erik Justanderin suomentama näytelmä kansankielellä.

(Prof. Oscar Nikula juhlaesitelmässään Ruotsalaisessa Teatterissa 21. 1. 64).

Monien muiden ominaisuuksiensa ohella vanha Suomen Turku on (asukaslukuun verrattuna) maamme huomattavin säästöpankki-kaupunki ja täällä olevat kolme säästöpankkia ovat talletusten määrää mittapuuna käytäen maamme viidenneksi, kuudenneksi ja seitsemänneksi suurimmat. Turussa on myös maamme vanhin säästöpankki. Tammikuun alussa tuli kuluneeksi 50 vuotta siitä, kun Turun nuorin säästöpankki, Turun Työvään Säästöpankki, aloitti toimintansa, joten tässä yhteydessä lienee paikallaan lyhyt katsaus menneisyyteen.

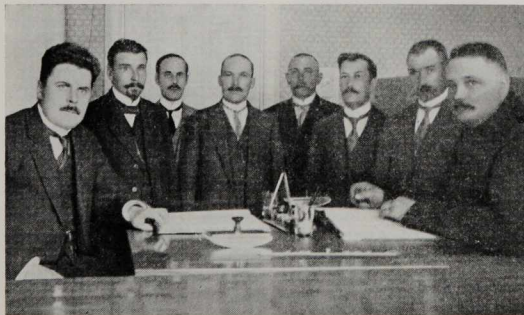
Erästä tunnettua kirjallijaa jäljitellen voidaan sanoa, että aluksi oli vain ajatus. Se syntyi jo 1890-luvun alkupuolella. Ensi

kerran sen esitti julkisesti puuseppä K. W. Vålke Turun Työvään yhdistyksen kokouksessa kirkallisessa alustuksessaan "Työvään pankin" perustamisesta. Silmä kertaa kuitenkin pankki jäi perustamatta, perustettiin vain säästökassa, joka sekin lopetti toimintansa v. 1908.

Ajatus jäi kaikesta huolimatta

Toimitusjohtaja, filmaisteri Eero Numerla.

Turun Työvään Säästöpankin ensimmäinen hallitus: (vas. Vahlsten, Hellsten, Saarinen, Aamurusko, Raita, Lehtonen, Tuomola ja Munttila.

Yllä: Säästöpankin nykyinen pääkonttori sijaitsee Kasinonkulmassa

Oikealla Työvään Säästöpankin ensimmäinen toimipaikka.

elämään. Kaupungissamme toimi vuosisatamme toisen vuosikymmenen alussa kolmisenkymmentä eri ammattiyhdistysten eläke-, sairaus- ja hautausapukassaa, joiden hallussa oli huomattavia varoja. Säästökassan lopettamisen jälkeen oli uudelleen harkittava näiden varojen sijoittamismahdollisuudet. Puuseppät, joiden apukassa oli eräs suurimpia, saivat muut yhdistykset ja kassat mukaansa ja ryhtyivät jälleen kehittämään säästöpankkiasiaa syksyllä v. 1912. Tuomasta toimeen: säännöt

laadittiin, hyväksyttiin ja vahvistettiin ja pankin perustava kokous pidettiin seuraavan vuoden kesäkuussa. Pankin nimeksi tuli Työvään Säästöpankki Turussa (muutettiin nykyiseen muotoonsa v. 1946), ja se oli ensimmäisen kerran avoinna tammikuun 3. päivänä v. 1914 Wenäjänkirkkokatu (nyk. Yliopistonkatu) 34:ssä.

Säästöpankin perustajat eivät halunneet levennellä liikoja: toimistoksi riitti yksi huone, kalustukseksi kassakaappi, pöytä, 12 tuolia, vaatepuu, kirjelaatikko ja sateensuojateline sekä virkaili-

jaksi kamreeri, jonka toimeen valittiin puuseppä Kustaa Munttila. Aukioloaika oli maanantaisin klo 19—20 ja lauantaisin klo 17—20.

Vaatimattomasta alusta ja monista vaikeuksista huolimatta uusi säästöpankki kuitenkin vähitellen liittyi kaupunkikuvaan. Vuonna 1923 pankki muutti As. Oy Askalan taloon Yliopistonkatu 28. Neljä vuotta myöhemmin ruvettiin pankkia pitämään avoinna joka päivä myös päiväsaikaan. Huomattavampia uudistuksia ja korjauksia tehtiin pan-

kin toimistossa vv. 1939 ja 1952. Vuonna 1958 valmistui säästöpankille 1.300 m² käsittävä toimisto Kasinonkulmaan (Yliopistonkatu 29).

Ensimmäisen sivukonttorin Työväen Säästöpankki avasi Nummenmaella v. 1950; nyt niitä on 13, monet omissa, ajannukaisissa kiinteistöissä. Tätä laajaa konttoriverkostoa ovat turkulaiset käyttäneet hyväkseen mm. seuraavasti: he ovat tallettaneet sinne noin 60 miljoonaa nyky-markkaa. Lähes joka toinen turkulainen on Työväen Säästöpankin tallettaja ja joka viides on saanut sieltä lainan.

Päitsi kerrostaloja rakennuttamalla, on Työväen Säästöpankki pyrkinyt kasvattamaan kaupunkiamme muillakin tavoin, mm.

ylhteistoiminnassa Turku-seuran kanssa. Kotikaupungin historiaa on tutkittu mm. "Kroopin" ja "Portsan" vaiheita ja muututtomassa olevia kaupunginosia on ikuistettu konttoreiden seinille.

Työväen Säästöpankin hallinnosta mainittakoon vielä, että isäntien puheenjohtajana toimii ammattikoulun rehtori Ilari Hurmerinta, hallituksen puheenjohtajana apul. kaupunginjohtaja Ahti Näykki, toimitusjohtajana filmaist. Eero Numerla, johtajana ekonomi Atte Varjo ja lakimiehenä varatuomari Veikko Kiiskinen.

ILMOITAKAA
SUOMEN TURUSSA

Tauno Äijälä:

MESSUTOIMINTAA TURUSSA

Vuonna 1959 perustettu Osuuskunta Turun Messut on lyhyen toimintakautensa aikana huomattavasti lisännyt Turun merkitystä messu- ja näyttelykaupunkina. Helsingin rinnalle on Turusta kehittyneessä voimakas näyttelykeskus, josta vaikuttet heijastuvat eri puolille maata. Tuoreissa muistissa ovat vielä Turun Messut, jotka järjestettiin v. 1961 kaupungin keskusta-alueella, Taidemuseon maella. Turun Messuista muodostui käsite, sillä kävijämäärää 157.883 pidetään niin huomattavana, että monet pääkaupungissa järjestetyt messut ovat kävijämääriä vertailtaessa jääneet pienemmiksi. Mainittakoon tässä yhteydessä, että Tukholmassa vuosittain pidettävien Erikin messujen kävijämäärä on yleensä ollut 150.000—170.000 messuvieraan vaiheilla.

Turun Messujen antaman hyvän alun rohkaisevana näyttelytoimintaa on Turussa jatkettu järjestämällä vuosittain erilaisia erikoisnäyttelyitä Konserttitalossa. Syksyisin järjestettävät Nyykykoti-näyttelyt ja keväiset Meri kutsuu-näyttelyt alkavat jo tulla tunnetuiksi huomattavina aian erikoisnäyttelyinä Turun ulkopuolellakin.

Ensi kesänä järjestettävistä messuista ja maatalousnäyttelyistä tulevat merkittävimmiksi muodostumaan Turun kansainväliset maatalous- ja teollisuusmessut, jotka järjestetään Artukaisten lentokentällä 25. 7.—2. 8. 64. Messut järjestetään Osuuskunta Turun Messujen ja Varsinais-Suomen Maanviljelysseuran luoman yhteisorganisaation puitteissa. Valtakunnallisia maatalousnäyttelyitä on maassamme aikaisemmin järjestetty Tampereella v. 1922 ja Viipurissa v. 1932. Toistaiseksi ei kuitenkaan ole järjestetty yhteistä

maatalous- ja teollisuusnäyttelyä, jota olisi voinut pitää kansainvälisenä ja joka toisaalta olisi ollut avoinna yli viikon. Artukaisten lentokenttä on erittäin sopiva maatalousmessujen sijoituspaikka, sitä voidaan jopa pitää yhtenä maamme parhaimmista näyttelyalueista. Alueella järjestettiin jo v. 1960 Varsinais-Suomen Suunnittely-, jonka järjestelyistä saadut kokemukset ovat apuna suunniteltaessa tulevien messujen käytännön järjestelyjä. Pahimpana varjopuolena Artukaisten alueella oli jo v. 1960 Suunnittelyyn aikana sisätilojen puute. Ensi kesään mennessä on kysymys kuitenkin ratkaistu, sillä Osuuskunta Turun Messut ja Varsinais-Suomen Maanviljelysseura ovat vuokranneet Turun kaupungilta 5 vuodeksi osan Artukaisten lentokenttä-alueita, mihin tullaan pystyttämään Turun Messuhalli. Kooltaan 50x60 m käsittävä halli on betonimenttirakenteinen. Kehiteltäessä Turun messuja näytelytoimintaa on hallilla merkittävä osuus. Täällä voidaan kaupunkiin saada entistä enemmän mm. valtakunnallisia erikoisnäyttelyitä, jotka sopivien sisätilojen puutuksessa ovat aikaisemmin hakeutuneet muualle. Kun Turkuun lisäksi saadaan vastaisuudessa hyvin suunniteltu messualue, voidaan siirrettäväksi suunniteltu halli sijoittaa välittömästi varsinaiselle messu-alueelle. Tavallisten kauppa- ja teollisuusmessujen ohella voidaan kaupungissamme tuolloin järjestää mm. maatalousmessuja, rakennusmessuja, autonäyttelyitä, entistä laajempia vene-näyttelyitä jne. Kun kaupunkimme merkitys tunnetaan messu- ja näyttelykaupunkina kasvava, vilkastuttaa se omalta osaltaan paikkakuntamme elinkeinoelämää.

Laulujuhlista suurtaupaus

Ensi kesäkuun Turun tapahtumakalenterissa ovat SULASOLin järjestämät laulu- ja soittojuhlat todelliseen suurtaupaus, joiden lämpimiseen tarvitaan kaikkien turkulaisten apua. Vaikka ilmoitustautuminen päättyy vasta 1. 4., tiedetään jo nyt, että kotimaisia laulajia ja soittoajia on Turussa 12—14. 6. koolia n. 4000 ja luku varmaan vielä lisääntyy. Laskelmassa ei tietenkään ole mukana niitä tuhansia, jotka turisteina tulevat. Ulkomainen edustus on jo selvä. Pohjoismaitten lisäksi saapuu musiikkiryhdistyksiä Euroopan kuoriltojen piiristä Englannista, Sveitsistä, Itävaltasta, Länsi-Saksasta ja Hollannista sekä muista liitoista Tirolistä,

SATTUUNHAN...

(jatkoa sivulta 22)

meni kadulle. Hän palasi mak-samatomien laskujensa ääreen, keräsi niitä eteenään suuren pinnan ja rupeili latomaan niitä toisesta pinkasta toiseen, veti silloin tällöin viivan seinään, ja aloitti taas alusta. Koko ajan hän nauri täyttä kurkkua. Hänellä oli merkillisen kervyt ja vapautunut olo vaikka hän tunsi itsensä samalla kertaa presidentiksi, hallitukseksi ja valtioksi.

Ja seinä täyttyi viivoista.

nuorisokuoro Saksasta ja Amerikan Laulajat-niminen suomalaiskuoro Atlantin takaa. Mainittakoon, että viimeksi pidettiin yleiset laulu- ja soittojuhlat Turussa 49 vuotta sitten, juhlit, joiden teemana on se, että kaikki saavat vapaasti niihin osallistua niin kilpailuissa kuin vapaassa laulamisen ja soittamisen illoissa. Siksi paikka haasteena ovat täysin mukana myös Työväen Musiikki-liitto ja Finlands Svenska Musikförbund.

Paikkailien juhlatuimikunnan puheenjohtajana on Turku-seuran sivistysjaoston puheenjohtaja tri Olavi Lähteenmäki, varapuheenjohtajana SULASOLin Turun piirin puheenjohtaja toim. joht. Kalervo Kunnas, sihteerinä toim. joht. Nils von Schantz, apulaisihteerinä tekn. Eino Laurikari, lehdistösihteerinä toim. Jukka Martinkari ja jäsenenä toim. johtaja Hemo Heimo, jotka muodostavat työvaliokunnan, jota paitsi juhlatuimikuntaan kuuluvat kaupungin musiikkilautakunnan puh. joht. toim. joht. Olavi Sarmio, Turun Soittonallisen seuran edustajana musiikoinen. Päivö Saarilahti ja kaikkien eri tarkoituksia varten asetettujen jaostojen puheenjohtajat ja SULASOLin piirihallituksen jäsenet, kaikkiaan 29 henkilöä.

Seuraavat jaostot ovat toiminnassa (puheenjohtajat sulussa): kansila — (Jorma Simojoki), talous — (Gösta Gävert), ravinto — (John F. Veranto), majoitus — (Arvo Hovila), ohjelma — (Eero Lantinen), mainos — (Reino Riikonen), radio- ja tv. — (Jorma Vuori), kenttä — (Paavo Kartiko), koristelu — (A. S. Sandelin) ja liikenne — (Väinö Haapanen).

Turkulaiset. Auttakaa kaikki ainakin majoituspuolman ratkaisemisessa, sillä Turkuun tulee kesäkuussa vieraskäynti, jonka onnistumisesta kirii maine kaues. Kaupungin matkailutoimisto, puh. 16 147, ottaa vastaan majoitusilmoituksia.

TALVIURHEILUKESKUS HIRVENSALOON

Turku ja turkulaiset saavat ennenpitkää nykykaikaisen talviurheilukeskuksen — tervetulleeseen lisän kaupungin monien urheilulaitosten sarjaan. Ensimmäinen vaihe tästä Hirvensaloon, kaupungin omistaman Syvälähdän tilan mailla, rakennettavasta hiihtokeskuksesta on jo toteutettu. Turun Slalom-seuran toimesta nousi alueelle syksyn ja alkutalven kuluessa pujottelumäki, tietävästi Suomen eteläisin lajis-taan. Puoleksatoista kuukaudesta turkulaiset pujottelunharrastajat talkoovoimin pystyttivät valaistun ja hiihtohissillä varustetun radan, joka valmistumistaan lähtien on ollut ahkerassa käytössä.

Tuhannen markan avustus kaupungilta ja kaupungin hankkeelle antama suinaus eväinä lähtivät turkulaiset pujottelunharrastajat viime syksynä toteuttamaan suurta haavettaan. Sopiva maki oli löydetty jo aikaisemmin — se oli koilliseen viettävä jyrkkä tasainen rinne Hirvensalon Syvälähdän mailla, joista 20 hehtaaria on asemakaavassa merkitty talviurheilukeskuksen sijoituspaikaksi. Jo syksyllä suoritettiin maen raivaus; puut ja kannot poistettiin, kivet raivattiin, jouduttiinpa työssä suoritamaan melkoisia kallioleikkauksiakin. Maen epätasaisuuksia paikkailtiin havu- ja puulastukerroksilla. Vasta tämän jälkeen päästiin käsiksi valaistuksen, hiihtohissin ja muiden pujottelumaan vaatimien laitteistojen rakentamiseen.

Ja nyt on maki valmiina — 160 metriä pitkä ja 50 metriä leveä pujottelurinne, jonka korkeusero on noin 50 metriä ja keskimääräinen jyrkkyys 34 astetta. Sitä voidaan käyttää yhtä hyvin päällä kuin iltapimeälläkin — sen takaavat rinteen 11 valaisinylvästä ja niiden 18 erikoisvalmisteista jodikvartsiampua, a 250 w. Pujotteluradan varusteisiin kuuluu myös aikaisemmin mainittu hiihtohissi, jonka käyttö on perin yksinkertainen, jokainen hiihtotaitoinen pystyy käyttämään sitä vaivatta. Tusina hiih-

täjiä sillä nousee samanaikaisesti rinnettä ylös ja tunnistaa pystyy hissi toimitamaan 360 henkeä nimen harjalle.

Lumenpuute haittasi heti kärskeen pujotteluradan käytäntöön ottamista ja siinä onkin tekijä, joka varmasti tulee olemaan esillä myöhemmin. Tämän vuoksi ovat pujottelijat suunnitelleet lumitykin hankkimista mäkseen, mahdollisesti jo ensi talveksi. Tekolumellaan seataisiin maen käyttöaika pidennetyksi varsin tuntuvasti. Pujotteluradan maastossa on jo suoritettu tutkimuksia vedensaantimahdollisuuksista — lumitykkihän nielee minuutissa 70 litraa vettä, jonka se sitten syöksee uumenistaan lumenä.

Pujottelumäki on valmis, mutta sittenkin on urakka vasta alkuvaiheissaan. Suunnitelmat tästä eteenpäin ovat suurimalta osaltaan valmiita toteutettavaksi — heti kun rahoituskysymykset on saatu ratkaistuksi. Näiden suunnitelmien mukaan tullaan pujottelumaan laelle, josta avautuu todella vaikuttava näkymä yli Turun ja lähisaariston, rakentamaan lähtölaiva ja hiihtotomaja, joista viimeksimainittuun on kaavailtu 60 hengen näköalakahvilaa. Samaan rinteeseen pujotteluradan vierelle on tarkoitus rakentaa myös hyppyrämpi, jossa 60 metrin hyppy olisivat mahdollisia. Mutta nämä ovat suunnitelmia, joiden aika tulee vasta myöhemmin.

Hirvensalon talviurheilukeskuksella on kaikki mahdollisuudet muodostua täysosumaksi — onhan se aivan kaupungin tuntumassa ja yhteydet kaupungista ovat parhaat mahdolliset. Hiihtokeskuksen välttämättömän läheisyyteen pääsee autoilla ja täällä on myös tilaa parkkeerausaluetta varten. Jo tällä hetkellä on alueella kolmen kilometrin mittainen valaistu jatu ja asiantuntijain mukaan saataisiin Hirvensalon vaihtelevaan maastoon vaikkapa 25 kilometrin, kaikki vaatimukset täyttävä kilpalatu.

H. K.

TURUN KUULUMISIA

Turun Yliopiston syntymiseen keskeisesti vaikuttanut mainehikas Turun Suomalainen Yliopistoseura on elpynyt jälleen toimintaan. Yhdessä ylioppilaskunnan ja Varsinaissuomalaisen osakunnan kanssa se järjestää 21. 3. 64 Varsinais-Suomen päivän, jossa maakunnan edustajat kokoontuvat kuulemaan akateemisen elämän nykyvaihetta ja toivottavasti tulemaan mukaan yhteistyöhön yliopiston hyväksi. Tarkoituksena on jatkaa "yliopistollisia" maakuntapäiviä muitten maakuntien osalta. Varsinais-Suomen päivänä Turun ylioppilastalolla puhuvat rehtori Tauno Nurmela, TYY:n esimies Aarre Auranen ja pääsihteeri Kari Rahiala, yliopistonsihteri Olavi Rytökönen sekä professorit Esko Aaltonen ja Paavo Kallio. Puheenjohtajina nähdään prof. Väinö Hovi ja fililis. Olli Vuori.

Oman vuosijuhlansa järjestää yliopistoseura 11. 4. Turun lin-

URHEILIJASTA KIRJAILIJAKSI

Suomen ja erikoisesti Turun urheiluväki tuntee Denis Johanssonin. Tämä värikas maileri on jättänyt kilparadat taakseen, mutta julkisuutta hän ei silti ole menettänyt. Melko yllättäen näet tänä taivena hänet ilmeisesti seikkailuromaanin "OPERAATIO BERLIINI" (Taivo). Niinpä hän sitten lieneekin ainoa huippu-urheilija meillä, joka puhtaasti kaunokirjallisilla markkinoilla on päässyt julkisuuteen. Muuta kirjallisuuttahan meillä ovat erät muutkin huippumiehet kirjoittaneet.

On luonnollista, että Denis Johanssonin romaani on aiheuttanut melkoista uteliaisuutta ja se on saanut osakseen myös kovaa kritiikkiä. Tuollaista hetken inspiraation tuntua onkin varsin runsaasti ja teoksen oikolukukin on jäänyt melko heikoksi. Jännityskirjan aiheita kuitenkin on ja on myös todettava, että paljon helpompaakin on käännettä kirjallisuuden joukossa nimenomaan tällä seikkailuromaaninlinjalla.

K.

nassa. Ohjelman päänumerona on käsikirjoitusromaanista tehty näytelmä, joka kuvaa hoviolk. presidentti Jöns Kurjen tupaantuliaisia v. 1638. Sen ohjaa maist. Paavo Liski ja esittävät ylioppilasteatteriin lukeutuvat.

✱

Turun hotellipula ja yleensä majoituspulmat pakottavat määrättyihin hetkinä turvautumaan turkulaisiin yksityishenkilöihin, toteaa kaupungin matkailuasiamies maist. Arvo Hovila.

Tällaiseksi "määrätyksi hetkeksi" muodostuvat SULASOLin suuret laulujuhlat ensi kesäkuun 12.—14. päivinä. Kun näille juhlille odotetaan väkeä monin tuhansin, ja samanaikaisesti jatkuu majoitustarpeessa olevien turistien tulo Turkuun normaalisti, on jo nyt selvää, että laulujuhlapäivien majoituspainetta tulee olemaan poikkeuksellisen suuri.

Matkailutoimisto, joka entiseen tapaan pitää kalenteria tulevista tapahtumista kaupungissamme ja jolla ensi heinä- ja elokuun vaihteessa vietettävän suur tapahtuman, Turun Messujen, lisäksi on tiedossaan kymmeniin nouseva määrä juhlaa ja kongresseja keväisessä Turussa ja jo keväisessäkin, toteaa olevansa pahimmassa helteessä laulujuhlien vuoksi, silti unohtamatta hankalasti hoidettavaa toukokuun koululaisretkeilyjen ruuhkaa. Laulujuhlamaajoituksen vuoksi on käännetty kymmenien turkulaisten yhteisöjen puoleen, joilla tiedetään olevan omaa käyttöään varten kesäaikaista majoitustilaa, ja tiedusteltu niiden mahdollisuuksia tilapäisjoihtukseen viiden päivän ajaksi (11.—15. 6., kun tulo- ja lähtöpäivä huomioonotetaan).

Mutta myös yksityisten apua tarvitaan, jotta kaupunki valmentaisi kunnollisesti vastaanottamaan niin laulajat kuin ne muutkin seurueet, jotka — m.m. eri Pohjoismaista — saapuvat juhlille. Matkailutoimisto vetoaa kaupunkilaisiin ja pyytää heitä vakaisasti harkitsemaan, voisivatko he luovuttaa jo mainituksi päiviksi osan kotinsa huoneista tilapäismajoitukseen.

Majoitusilmoituksia (tietoineen

pyydetävästä vuorokausimaksusta henkeä kohti ja majoitukseen liittyvistä ehdoista) otetaan mielellä vastaan matkailutoimistossa Linnank. 14, puh. 16 147.

TOIMINNANJOHTAJA TURKU-SEURALLE

Palkkiona maksetaan 250 mk kk:lta. Toimeen liittyy aikakauslehti "Suomen Turun" taloudenhoito, josta suorietaan erikseen 100 mk numeroa kohti. Paikallistuntemus ja se seikka, että opiskeluvuosia on muutamia takana-päin tai tutkimnot jo suoritettu, katsotaan eduksi. Hakemukset selostuksineen tähänastisesta harrastustoiminnasta jätettävä asessori Erkki Vuorelle, jolta saa myös lisätietoja ja jonka osoite on Kellonsoittajankatu 3 A 21, puh. 19 575.

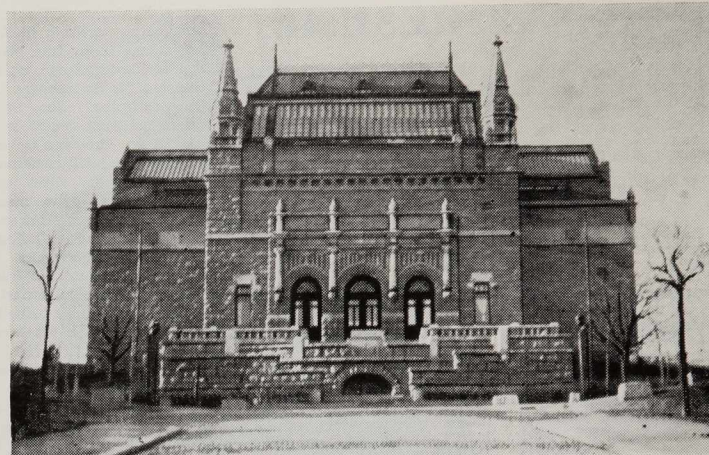
Hallitus

Ylläoleva ilmoitus julkaistiin Turun Ylioppilasllehdessä. Sen sisältö voi tuntua yllättävältä, mutta tarkemmin ajateltuna se ei sitä vähintäkään ole.

Uudelleenorganisointi alkoi oikeastaan "Suomen Turku, Åbo, vår stad"-lehden kohdalla. Havaittiin, että viime vuonna aloitettu neljän suurnumeron hoito ei käy enää siten, että seuran käytännöllisesti katsoen muuttenkin "ilmaiseksi" työskentelevä taloudenhoitaja huolehtii lehden monista taloudellista tehtävistä. Kun taloudenhoitaja Paavo Suominen lehtijaoiston asiaa käsitellessä ilmoitti tulevansa pyytämään vapautusta seurankin taloudenpidosta ja kun lisäksi sihteeri Erkki Vuorikin oli halukas luopumaan sihteerin tehtävästä, teki jaosto hallitukselle esityksen, että seura ottaisi sivutoimisen toiminnanjohtajan, jolle taloudenhoitajan ja sihteerin tehtävät keskitettäisiin ja joka myös tulisi erillisellä huolehtimaan lehden taloudenhoidosta.

Hallitus katsoikin, että seuran toiminta on saanut siinä määrin kantavuutta, että esitetty keskitys on sen toiminnalle eduksi ja että myös aikakauslehdelle on saatava taloudenhoitaja huolehtiva toimihenkilö.

Secretarius.

Taidemuseorakennus 60-vuotias

Tänä vuonna — huhtikuun 30. päivänä — tulee kuluneeksi 60 vuotta taidemuseorakennuksen luovuttamisesta Turun kaupungille. Tämän komean lahjan kotikaupungilleen luovuttivat turkulaispatriootit Ernst ja Magnus Dahlström.

Graniittilinnan, joka kuusi vuosikymmentä on ollut kaupungimme kuvataidetahtumien näyttämönä, on suunnitellut arkkitehtiprofessori Carl Gustaf Nyström (1856—1917). Hän oli aikansa huomattavimpia arkkitehtejä maassamme ja hänet tunnettiin loistavana opettajana ja nuoren arkkitehtipolven kasvattajana. Hänen omia töitään on kuitenkin jälkimaailma arvostellut melko ankarasti. Prof. Nyströmin käsialaa ovat Helsingissä esim. valtionarkisto, säätytalo, tulli- ja pakkahuone sekä Turussa kauppahalli, Ernst Dahlströmin pienoispalatsi (nyk. Åbo Akademin humanistinen tiedek.) ja Suomen Pankin konttori.

Esimerkit johdattavat meidät C. L. Engelin tyylisestä klassisismista ajassa takaisin Italian renessansin huvi- ja palatsiarkkitehtuuriin. Samalla esimerkit

osoittavat kuinka alitis vaikutteille Nyström oli suunnittelussaan, mutta elettiinään tyyli-murroksen aikaa. Lähtiessään suunnittelemaan Turun taidemuseorakennusta Nyström seurasi aikansa uusia tyyliyrkimyksiä, jotka tunnemme kansallisen romantiikan nimellä. Uuden tyylin tunnusomaisimpia piirteitä oli aidon rakennusaineen käyttö, kuten esim. punagraniitti taidemuseon julkisivukivenä. Museorakennuksen esikuvana on todennäköisesti ollut kahden englantilaisen arkkitehdin laatima suunnitelma kirjastotaidemuseorakennukseksi pienessä Buryn kaupungissa.

Taidemuseon pohjakerroksen suunniteltiin alkuun kouluhuoneistoksi Turun piirustuskoulua varten ja näissä tiloissa esim. nuori Väinö Aaltonen Victor Westerholmin ohjaamana perehtyi tai-

teen ongelmiin. Vasta keväällä 1933 koulu siirtyi rakennuksesta, jolloin museon käyttöön vapautui huoneisto vaihtuvia näyttelyjä varten. Nykyään tarvittaisiin jo nämäkin tilat museon yhä kasvavien kokoelmien esille panoa varten. On ilmeinen epäkohta, että esim. museon modernin taiteen kokoelmat joutuvat olemaan varastoituina suurimman osan vuodesta ja yleisön nähtävänä vain kesäisin väliaikaisesti. — Taidemuseon piirissä odotellaan hartaasti Väinö Aaltosen museoon liittyvän näyttelyhuoneiston valmistumista. Uusi näyttelyhuoneisto tulee oleellisesti vilkastuttamaan kaupungin taide-elämää ja samalla, ainakin osittain, vähenee Taidemuseon näyttelytiloissa valinnut paine.

E. B.

Turkulainen ...

(jatkoa sivulta 7)

sairaaloille kummallekin 10000 mk (5 milj. vmk) perusrasahotoksi vastedes rakennettavaa toipilaskotia varten.

Carl Jacob Åkermanin työllärentytyt Signe Maria Lundenius

Gustaf Fabian Åkermanin tyttärien naimiskaupan johdosta tämä suvunhaara siis palautui Ruotsiin. Carl Jacobin lapsien osalta taas vain Maria Gyllingillä jäi rintaperillisillä. Aviopuolisoilla Gylling (mies kuoli jo v. 1877 Hämeenlinnassa) oli kaksi poikaa ja yksi tytär. Vanhin poika Karl Hjalmar kuoli 31-vuotiaana v. 1889. Hänet oli edellisenä vuonna vihinnyt avioliiton kaksisalmelaisen Fanny Johanna Langisen kanssa, joka kuoli v. 1907. (Heidän poijastaan Kaarlo Ilmarista ei tullut suvun jatkajaa, sillä hän kuoli Helsingissä naimattomana v. 1937.) Toisesta pojasta, v. 1917 kuolleesta August Hugosta tuli lopullainen maanviljelijä, jolla oli suuri, mutta kokonaan Turun maimemista etäännyntynyt perhe. Senjälkeen tyttärien Signe Maria Lundeniuksen liittivät monet siiteet Turkuun, jonne hän muutti Helsinkiin 21-vuotiaana v. 1886 aittansa kera, jonka maallinen toimeen kätettiin kuusi vuotta myöhemmin Turun hautausmaahan. Signe Maria oli naimisissa Turun hovioikeuden asessorin kanssa ja hänhän myös peri Kaksikerran Marielundin, kuten edellä on kerrottu. Vaikka hänestä elämänsä viimeiseksi vuosikymmeniksi tuli helsinkiläinen, kun hänen miehensä v. 1905 tehtiin senaattori, on merkillepantavaa hänen suuri kintymyksensä Marielundiin, jota hän huolella ja rakkaudella hoiti kuolemaansa asti, apunaan mm. uskollinen palvelijansa Sigrid Maria Lindqvist — hankin siis Maria.

Signe Maria Lundenius päättää Turkua säädoskissaan muistaneen Åkerman-suvun jäsenen luettelon. Hänen testamentintulon on laaja. Siinä on muistettu palvelijoita, puutarhureita, serkkuja ja veljenpoikia sekä monia ystäviä esine- ja rahalahjoituksin. Kymmenien saajien joukossa oli myös yhteisöjä.

Niinpä Kaksikerran seurakunta sai kirkkoonsa kristallikruunun, kaksi kandelaberia, kaksi korkeasta kynttiläjalakkaa ja kirkon kaunistusrasahoston 15000 mk (375 000 vmk) sekä lisäksi erityiseen "Senaattorinrouva Signe Lundeniuksen rahastoon" 10000 mk (250 000 vmk), josta korot oli jaettava vuosittain köyhille. (Sulkelhin on merkitty muutokset nykyrahan arvoon siten, että v:n

RESUMÉ

Åbo stads informationschef, magister Kristofer Gräsbeck behandlar i tidskriften ledande artikel "Åbo, vår stad" som forum för tankeutbyte. Assessor Erkki Vuori har utarbetat en grundlig undersökning av den

1939 kertoimensa on luku 25 — likiarvio tieteenkin.)

Sokeitten Ystävät sai 1000000 mk (2,5 milj. vmk), Maitopisaraa 100000 mk (2,5 milj. vmk), Turussa toimiva Maitopisaraa vastaava yhdistys 50000 mk (1,25 milj. vmk) sekä Kenraali Mannenhelmin Lastensuojeluliitto 75000 mk (1,875 000 vmk). Mainittakoon, että eri yksityisten heikkosten rahasaanti oli yli 200000 mk (5 milj. vmk), suurimman erän ollessa 50000 mk (1,25 milj. vmk) taiteilija Werner Thomelle. Samat tai eri henkilöt saivat lisäksi satamäärin kallisarvoisia esinelahjoituksia, joista tulivat osalliseksi myös Turun taidemuseo ja Turun historiallinen museo.

Taidemuseon saanti: kaikki Thomen maalaukset ja yksi kultakin seuraavista taiteilijoista: Lindholm, Westman, Brien, Sandberg, Hj. Munsterhjelm, Ylönen ja Severin Falkman.

Historiallisen museon saanti: 1600-luvulta oleva Kustaa II Adolfin ystävättäreille Margareta Cabelonille kuulunut ja tämän vaakunalla varustettu tammi-kaappi, Finnbergin, Ekmanin ja Sjöströmin maalaamat muotokuvat Maria Christina, Carl Jacob ja Carl Johan Åkermanista, Davidin tekemä Napoleon I:n ajan pöytä, juomakannu samalta ajalta, antiikkien naisten pöytä, kaksi rokokooiironkia, empiiretyylinen salonginkalusto, sekretääri, valkea antiikkien salin kalusto, antiikkipeili kullattuun kehyykseen, kaksi antiikkitymoota (mahonkia), näiden helmin kehystetty kultamedaljongi, kaksi uurnamutoista, antiikkimaljakkoa, antiikkien kahvikalusto hopeisine kannuineen ja kermakokineen, italialainen aurinkokello, joukko kuparipiirroksia ja -syövytyksiä sekä sohvatyynyjä mm. pikkuesineitä.

Marielundin irtaimistoinen sai Svenska Kulturfonden, joka myy sen jo sentien välivuosina yksityisille. Heiltä se eri vaiheiden kautta joutui v. 1948 nykyiselle omistajalle. Kaatuneitten omaisten tallelle. Pesän ylijäämä oli siotettava "Signe ja Fredrik Lundeniuksen rahastoon", jonka korot oli käytettävä maan ruotsinkielisen kansanosan kulttuuritarkoituksiin ja 1000 mk kuukaudessa Sigrid Maria Lindqvistin eläkkeeksi.

aboensiska donatorssläkten Åkermans öden. Artiklen illustreras med många bilder från släktens sommarvilla Marielund, nu i Föreningsens för de stupades anhöriga besittning. Åbo svenska teaters hus fylle den 21. januari 1964 125 år. Professor Oscar Nikula höll vid jubileumsfesten ett föreläsning ur vilket några avsnitt ingår i detta nummer. Lektor Enso Harni skildrar i en artikel Klosterbacken. Ändarna är ett problem för staden. F.d. stadsträdgårdsmästaren Aarno Hellemäe gör i sin artikel om dem och om fäglarna i Åbo i allmänhet förslag om att man på Runsala borde inrätta fågeldammar där bl.a. ändarna skulle tillåtas att häcka. Inom kort ger Åboens Orvokki Peltola ut sin debutroman som behandlar förstadsförhållanden i Åbo. Ur hennes litterära produktion publiceras novellen "Rautatiesilta" — "Järnvägsbron" i detta nummer. Signaturen "Pata" tar den här gången retats av beskattningsfrågor som han belyser i kåseriet "Sattuuhän sitä". I presentationen av affärslivet i Åbo följer nu Turun Työväen Säästöpankki, som nyligen fylle 50 år. Informationschef Tauno Äijälä har för detta nummer gjort ett sammandrag av mässverksamheten i Åbo. Numret innehåller dessutom en redogörelse för festligheter under akademiker Wäinö Aaltonens 70-årsdag och Åbobornas uppvaktning hos honom samt en skildring av det framväxande vintersportcentrum på Hirvensalo, vars slalombacka redan i vinter varit i bruk.

TURKU-SEURA ABO-SAMFUNDET r.y.

Vuosikokous

pidetään kesäviikkona maalis-
kuun 25. p:nä 1964 klo 19 Turun
kauppakoulun luento-
salissa Mustainveljestenkuja 4.
Esillä sääntömuutokset, asiat.
Ohjelmassa myös kaupakou-
lun esittely (reht. Kauko
Rinne) ja Wäinö Aaltos-
rainan esittäminen (maist.
Mikko Hirvoila).

Hallitus

Turkulainen Tunturi-mopedi

Kotimaiset mopedit valta-asemassa — Polkupyörissä joustava etuhaarukka

Mopedit lisääntyvät teillämme jatkuvasti — vuonna 1959 niitä laskettiin olevan käytössä 70 000, nyt on määrä 170 000 — 200 000 kappaletta. Samaan aikaan on ihmisten mielen palautettu myös polkupyörien hyviä ominaisuuksia, ne auttavat siirtymään vähiänsä kustannuksiin ja varsin kohtuullisella vaivannäöllä paikasta toiseen ja niiden käyttö on lisäksi terveellistä, koska ihmisruumiin omakin suorituskyky ja -tarve on otettu huomioon. Ostajien lisääntynyt mielenkiinto heijastuu tavallisesti aivan voimakkaassa kehityksessä, eivätkä mopedit ja polkupyörät tässä suhteessa muodosta poikkeusta.

Mopeden valmistus alkoi Suomessa vuoden 1955 vaiheilla, jolloin markkinoita lähes kokonaan hallitsivat ulkomailta tuotetut mopedimerkit. Kotimaiset valmis-

tajat ottivat osaksi oppia ulkomaisista tyypeistä, mutta tekivät myös omia prototyyppejään suunnitelmiaan sekä suoritettiin kokeiluja ja testejä saadakseen aikaan parhaiten omien olosuhteitten vaatimukset täyttävän ajoneuvon. Vielä vuonna 1959 maahan tuotetut mopedit olivat meillä yleisimpiä, ja alalla vallitsi tavaton merkikkirajuus, sillä maassamme oli rekisteröity noin 250 erilaista mopedimerkkiä. Useimpien merkkien myynti jäi tietien alhaiseksi eivätkä niiden varaosien ja huollon järjestäminen siten sanottavasti kiinnostanut maahan tuotajia. Tästä oli mopedin ostajille suurta vahinkoa, sillä varaosan saannin esteessä mopo jäi seisomaan. Siksi olikin ymmärrettävää, että yhä useammat alkoivat valita sellaisen mopedin, jolla oli mallikelpoinen varaosa- ja huolto-organisaatio.

Pöyräilyllä on Suomessa hyvin vanhat perinteet. Luotettavana ja halpana kulkuvälineenä sen suosio on jatkuvasti kasvanut, eikä se sulkea nykyisinäkään joudu jouten olemaan. Viime aikoina ovatkin esim. lääkäripitit katsoneet liikunnan välttämättömäksi ja suosittelleet polkupyörää erinomaista kunnan kehittäjänä ja ylläpitäjänä. Se on edelleen yleisin kulkuneuvomme ja tätä asemaa siltä onkin tavattomam vaikeasta riistää, vaikka nuorempi tulos, mopedi sitä ehdisteekin.

Niinpä tänä päivänä onkin tilanne kääntynyt aivan päinvastaiseksi; kotimaan valmisteet ovat aivan selvästi lyöneet ulkomaiset kilpailijansa niin oloihin sopivuuden, ulkomuodon kuin myyntitilujen osalta. Jo yksin turkulainen Tunturi-tenhas vastasi miltei puolta Suomessa markkinoista mopomäärästä viime vuonna. Päivän nimiä ovat vankarakenteisuus, turvallisuus ja puhallinjähdystysmoottori.

On oikeastaan yllättävää, ettei suomalaisten polkupyöräharastus ole sanottavasti vähentynyt mopediäkkäänä aikana. Kehitys on johtanut siihen, että ostajapiirit ovat ruvenneet arvostamaan korkeamman laatuun kuin pyörä, joiden monissa yksityiskohtissa onkin viiden vuoden aikana tapahtunut suurta edistystä, vaikka perusrakenne on pysynyt samana.

Polkupyöräalan parannusideoista ovat huomattavimmat joustava etuhaarukka ja entistä kevyemmät vanteet. Joustava etuhaarukka on oikeastaan tulos koko polkupyörän historian aikana suoritetuista kokeiluista ja tutkimuksista tasaisemman ajon saavuttamiseksi. Jo 20-luvulla yritettiin polkupyörään asentaa jousia ja teleskooppeja, jotka tosin joustivatkin, mutta samalla myös ajettavissa aiheuttivat joka polkaisulla etupään notkahdukseen, ja tämä teki ajon raskaaksi. Joustava etuhaarukka on ensimmäinen näistä kokeiluista, joka todella on käytössä osoittautunut tarkoitustaan vastaavaksi. Siitä on meillä Suomessa samoin kuin useimmissa Keski-Euroopan tunnetuissa pyöräilymaissa saatu hyviä kokemuksia jo 4–5 vuoden ajalta.

Nykyiset kevytmetalliseksestä valmistetut ns. dural-vanteet ovat teräksen lujat, mutta 40 % teräsvanteita kevyemmät. Suurella kehässä pyörivän painon väheneminen tekee ajon rakaisevasti kevyemmäksi. Ajeteltakoon vain haapamallisuuden vakausta, mitä kutsutaan jos kumihin ilman sijasta pumputtaisiin vettä.

Myöskin lokasuojat ovat läpikäyneet uudistuksen. Entisten terässuojien sijaan on tullut rakenteeltaan uusi lokasuojatyyppi, jossa pöimujärjesteen teräksen pintaan on valssattu kimmoisia ja kirkas kevytmetallikerros, joka ei ruostu eikä naarmuun.

Pyöräilyllä on Suomessa hyvin vanhat perinteet. Luotettavana ja halpana kulkuvälineenä sen suosio on jatkuvasti kasvanut, eikä se sulkea nykyisinäkään joudu jouten olemaan. Viime aikoina ovatkin esim. lääkäripitit katsoneet liikunnan välttämättömäksi ja suosittelleet polkupyörää erinomaista kunnan kehittäjänä ja ylläpitäjänä. Se on edelleen yleisin kulkuneuvomme ja tätä asemaa siltä onkin tavattomam vaikeasta riistää, vaikka nuorempi tulos, mopedi sitä ehdisteekin.

- PYÖRISTYNEITÄ KÄRKIMALLEJA
- KOHOTETTUJA PAALLISIA

Kevätkengät liikkeestämme!

pistäytykää jo tänään katsomassa ja kokeilemassa todellisia "suuren maailman"

**KENKÄMALLEJA
KORKOSSA!**

Useita reippaita kevään värejä.

TUTUSTUKAA IKKUNANÄYTTELYMMME

Korko

Maariankatu 8

kirjapainotyöt

aistikkaasti
nopeasti ja
edullisesti

**Lounais-Suomen
Kirjapaino Oy.**

Käsityöläiskatu 10 · Puh. 13 370

TURUN MIES TURUN MIES TU

Aito **PUKEVA** — aina puheva

Meillä on runsaasti
kevät uutuuksia
valikoimissamme.

Eevan osastolla
muodikkaita kevä-
takkeja, kirkkaita
uutuusvärejä,
kevyitä villakankaita
— kerrassaan
ihastuttavia.

Aatamin osastolla kuului-
saa Pukevan pukutuotan-
toa, parhaat englantilaiset,
italialaiset sekä kotimaiset
kangaslaadut.
Kannattaa käydä
katsomassa.

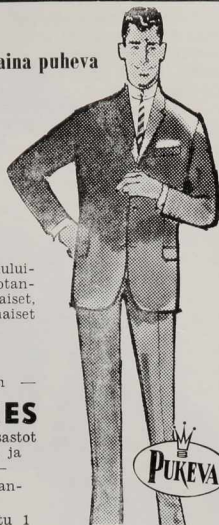
Hyvään pukeutumiseen —

TURUN MIES

Aatamin ja Eevan osastot
— hyvien pukimien ja
asuisten liike

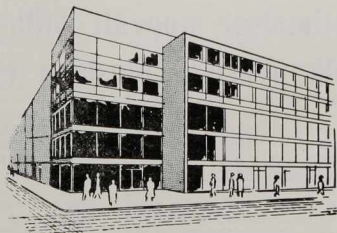
Kauppias- ja Maarian-
kadun kulma

Naaentalissa Tullinkatu 1

TURUN MIES TURUN MIES TU

Aina jotakin uutta...

- Huonekalut — Valaisimet
- Matot — Huonekalukankaat
- Lasi-, posliini- ja talousosastot
- Lastenasusteet
- Viherkasviosasto kukkapalveluineen

Kahviomme on virkistyskeidas.

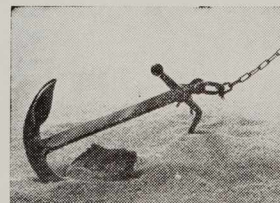
**TAVARATALO
KALUSTOKESKUS**

YLIOPISTON-BRAHENKADUN KULMASSA

Tie terveyteen käy oikean ruokavalion kautta

Juustovoileipä ja maito ovat kautta aikojen olleet suomalaisten ruokavalion vankkana perustana. Ne sisältävätkin kaikki ne ravinto- ja suoja-aineet sekä vitamiinit, jotka ovat terveytemme ehdoton edellytys.

turvallisuutta joka pitää

Hyvin hoidettu talous muodostaa varman kiinnikohdan elämässänne. Säästöpankin avulla saavutatte päämääränne.

TURUN SÄÄSTÖPANKKI

Pääkonttori: Linnankatu 18

Sivukonttorit: Aninkaistenkatu 16, Aurakatu 12,
Humalistonkatu 8, Maariankatu 1, Puistokatu 3,
Stålarmininkatu 2, Uudenmaankatu 12, Iniö.

50

UUOTTA
KOTIKAUPUNGIN
KASVUN
HYVÄKSI

Turun Työväen Säästöpankki aloitti toimintansa 50 vuotta sitten. Kuluneiden vuosikymmenien aikana on säästöpankkimme kehitys ollut voimakasta: tallettajien luku on jo yli 50.000 ja talletukset noin 60 miljoonaa markkaa.

Laaja ja nykyaikainen konttoriverkostomme on kaikkien turkulaisten ulottuvilla.

Lainaustoiminnalla autamme koteja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisessa. Säästöpankkimme on antanut yli 25.000 lainaa erilaisiin tarkoituksiin, pääasiassa asuntojen hankintaan.

Turun Työväen Säästöpankki

Pääkonttori: Yliopistonkatu 29
12 sivukonttoria sekä pankkiauto

Avoimna klo 9.30—16.30
lauant. klo 9.30—13.00